Kontrollutvalget i Lardal

Dato: 23.05.2017 09:00

Sted: Kommunestyresalen

Notat:

Eventuelle forfall meldes sekretæren på mobil +47 40491345 evt.
på e-post hwj@viksre.no.
Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Revetal 12.05.2017

For leder i Kontrollutvalget i Lardal, Ivar Dillan

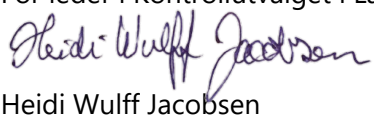

Heidi Wulff Jacobsen
Rådgiver

Saksliste

Saker til behandling

9/17 Godkjenning av protokoll 08.02.17 3

10/17 Orientering fra administrasjonen vedr. arkivering - barnehagebarn 12

11/17 Orientering fra administrasjon om tilsynsrapport fra fylkesmannen "Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæring og skolebasert vurdering" 13

12/17 Kontrollutvalgets uttalelse til Årsregnskapet og årsmelding 2016 55

13/17 Behandling av prosjektplan til forvaltningsrevisjonsprosjekt "Brannsamarbeidet" 68

14/17 Valg av revisor i nye Larvik kommune 72

15/17 Henvendelse av 27.01.17, kopi til kontrollutvalget 74

16/17 Referatsaker 2017 82

17/17 Eventuelt 125

Arkivsak-dok. 16/00221-23
Saksbehandler Heidi Wulff Jacobsen

Saksgang	Møtedato
Kontrollutvalget i Lardal	23.05.2017

SAK 09/17
GODKJENNING AV PROTOKOLL 08.02.17

Forslag til vedtak:
Protokoll fra kontrollutvalgsmøtet 08.02.17 godkjennes.

Vedlegg:
Protokoll fra kontrollutvalgsmøtet 08.02.17.

Saksframstilling:

MØTEPROTOKOLL

Kontrollutvalget i Lardal

Dato:	08.02.2017 kl. 09:00
Sted:	Kommunestyresalen
Arkivsak:	16/00221
Tilstede:	Ivar Dillan, kontrollutvalgsleder Dagfinn Andersen, medlem Berit Pinnestad, medlem Kari Stensholt, nestleder Anders Assev, medlem
Møtende varamedlemmer:	Ingen
Forfall:	Ingen
Andre:	Lardal kommune, Ordfører Knut Olav Omholt, sak 3/17 Lardal kommune, Kommunalsjef HOV Kristine Borvik, sak 02/17 Lardal kommune, HMS-ansvarlig Eva H. Patell, sak 02/17 Telemark kommunerevisjon, Oppdragsrevisor Birgitte Holmberg Telemark kommunerevisjon, forvaltningsrevisor Dag Oftung VIKS, rådgiver Heidi Wulff Jacobsen
Møteleder:	Kontrollutvalgsleder Ivar Dillan
Protokollfører:	Rådgiver Heidi Wulff Jacobsen

Ingen hadde kommentarer til innkalling og saksliste. Sak 3/17 ble flyttet til første sak på sakslisten etter anmodning fra ordføreren. Ingen saker ble lukket.

SAKSKART			**Side**
Saker til behandling			
1/17	16/00221-1	Godkjenning av protokoll 01.12.16	2
2/17	17/00004-1	Orientering fra rådmannen om avvikshåndtering	2
3/17	16/00200-2	Behandling av forvaltningsrapport "Spesialpedagogisk tiltak og tidlig innsats - barnehage"	3

4/17	17/00005-1	Kontrollutvalgets årsrapport 2016	5
5/17	16/00217-1	Bestille prosjektplan til forvaltningsrevisjonsprosjekt	6
6/17	17/00006-2	Revisors uavhengighetserklæring - forvaltningsrevisjon	6
7/17	16/00219-1	Referatsaker 08.02.17	7
8/17	16/00220-1	Eventuelt	7

Saker til behandling

1/17 Godkjenning av protokoll 01.12.16

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Lardal	08.02.2017	1/17

Forslag til vedtak:

Protokollen fra kontrollutvalgsmøtet 01.12.16 godkjennes.

Votering
Enstemmig

Vedtak
Protokollen fra kontrollutvalgsmøtet 01.12.16 godkjennes.

[Lagre]

2/17 Orientering fra rådmannen om avvikshåndtering

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Lardal	08.02.2017	2/17

Forslag til vedtak:

Rådmannens informasjon tas til orientering.

Møtebehandling

HMS-ansvarlig Eva H. Patell og kommunalsjef HOV Kristine Borvik orienterte om rutinene vedrørende avvikshåndtering og lukking av saker. I den forbindelse ble blant annet nye skjemaer, arbeidstilsynet, forsikringsavtaler, egne varslingsrutiner og tillittsvalgte/verneombud nevnt. Avvikene skal helst lukkes på det nivået avviket har oppstått. Avviket går videre til rådmannen dersom saken ikke blir løst. Spørsmål ble besvart.

Votering
Enstemmig

Vedtak
Informasjonen tas til orientering.

[Lagre]

3/17 Behandling av forvaltningsrapport "Spesialpedagogisk tiltak og tidlig innsats - barnehage"

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Lardal	08.02.2017	3/17

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget viser til Telemark Kommunerevisjons forvaltningsrapport
" Spesialpedagogisk tiltak og tidlig innsats – barnehage" med følgende anbefalinger:

- sørge for å gi alle foreldre i kommunen generell informasjon om rettigheter til spesialpedagogisk hjelp til barn under skolepliktig alder
- sørge for at alle vedtak om spesialpedagogiske tiltak blir fulgt opp med en årlig rapportering. Slike rapporter bør lagres i kommunens elektroniske sak/arkiv-system

Kontrollutvalget har registrert at rådmannen mener at betraktningene i rapporten i hovedsak er riktige. Rådmannen vil gjennomgå praksis og rutiner for å sikre at det utarbeides årlige rapporter om status for de spesialpedagogiske tiltakene, og at disse arkiveres i kommunens sak-/arkivsystem.

Kontrollutvalget ber administrasjonen innen utgangen av august 2017 orientere kontrollutvalget om oppfølgingen av tiltakene i rapporten.

Rapporten oversendes kommunestyret til behandling.

Kontrollutvalget anbefaler kommunestyret å gjøre følgende vedtak:
Kommunestyret viser til Telemark Kommunerevisjons forvaltningsrapport
" Spesialpedagogisk tiltak og tidlig innsats – barnehage" med følgende anbefalinger:

- sørge for å gi alle foreldre i kommunen generell informasjon om rettigheter til spesialpedagogisk hjelp til barn under skolepliktig alder
- sørge for at alle vedtak om spesialpedagogiske tiltak blir fulgt opp med en årlig rapportering. Slike rapporter bør lagres i kommunens elektroniske sak/arkiv-system

Kommunestyret har registrert at rådmannen mener at betraktningene i rapporten i hovedsak er riktige. Rådmannen vil gjennomgå praksis og rutiner for å sikre at det utarbeides årlige rapporter om status for de spesialpedagogiske tiltakene, og at disse arkiveres i kommunens sak-/arkivsystem.

Kommunestyret ber administrasjonen innen utgangen av august 2017 orientere kontrollutvalget om oppfølgingen av tiltakene i rapporten.

Møtebehandling
Forvaltningsrevisor gjennomgikk rapporten og tiltakene. Det ble vist til rådmannens svar på rapporten, og spørsmål ble besvart.

Votering
Enstemmig

Vedtak
Kontrollutvalget viser til Telemark Kommunerevisjons forvaltningsrapport
" Spesialpedagogisk tiltak og tidlig innsats – barnehage" med følgende anbefalinger:

- sørge for å gi alle foreldre i kommunen generell informasjon om rettigheter til spesialpedagogisk hjelp til barn under skolepliktig alder
- sørge for at alle vedtak om spesialpedagogiske tiltak blir fulgt opp med en årlig rapportering. Slike rapporter bør lagres i kommunens elektroniske sak/arkiv-system

Kontrollutvalget har registrert at rådmannen mener at betraktningene i rapporten i hovedsak er riktige. Rådmannen vil gjennomgå praksis og rutiner for å sikre at det utarbeides årlige rapporter om status for de spesialpedagogiske tiltakene, og at disse arkiveres i kommunens sak-/arkivsystem.

Kontrollutvalget ber administrasjonen innen utgangen av august 2017 orientere kontrollutvalget om oppfølgingen av tiltakene i rapporten.

Rapporten oversendes kommunestyret til behandling.

Kontrollutvalget anbefaler kommunestyret å gjøre følgende vedtak:
Kommunestyret viser til Telemark Kommunerevisjons forvaltningsrapport
" Spesialpedagogisk tiltak og tidlig innsats – barnehage" med følgende anbefalinger:

- sørge for å gi alle foreldre i kommunen generell informasjon om rettigheter til spesialpedagogisk hjelp til barn under skolepliktig alder

- sørge for at alle vedtak om spesialpedagogiske tiltak blir fulgt opp med en årlig rapportering. Slike rapporter bør lagres i kommunens elektroniske sak/arkiv-system

Kommunestyret har registrert at rådmannen mener at betraktningene i rapporten i hovedsak er riktige. Rådmannen vil gjennomgå praksis og rutiner for å sikre at det utarbeides årlige rapporter om status for de spesialpedagogiske tiltakene, og at disse arkiveres i kommunens sak-/arkivsystem.

Kommunestyret ber administrasjonen innen utgangen av august 2017 orientere kontrollutvalget om oppfølgingen av tiltakene i rapporten.

[Lagre]

4/17 Kontrollutvalgets årsrapport 2016

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Lardal	08.02.2017	4/17

Forslag til vedtak:

1. Utkastet til årsrapport for kontrollutvalget 2016 vedtas som «Årsrapport for kontrollutvalget 2016 i Lardal kommune».
2. «Årsrapport for kontrollutvalget 2016 i Lardal kommune» oversendes kommunestyret.

Møtebehandling
Saken ble behandlet.

Votering
Enstemmig

Vedtak
1. Utkastet til årsrapport for kontrollutvalget 2016 vedtas som «Årsrapport for kontrollutvalget 2016 i Lardal kommune».
2. «Årsrapport for kontrollutvalget 2016 i Lardal kommune» oversendes kommunestyret.

[Lagre]

5/17 Bestille prosjektplan til forvaltningsrevisjonsprosjekt

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Lardal	08.02.2017	5/17

Forslag til vedtak:

Det bestilles en prosjektplan med problemstilling for forvaltningsprosjektet «Brannsamarbeidet» som leveres til sekretariatet innen 02.mai 2017 for å bli behandlet i kontrollutvalgsmøte 23. mai 2017. Kostnaden dekkes av timene i inngått kontrakt.

Møtebehandling
Kontrollutvalget diskuterte alternative forvaltningsprosjekter. Det fremkom mange momenter angående forvaltningsprosjektet «Brannsamarbeidet» som revisor nedskrevet.

Votering
Enstemmig

Vedtak
Det bestilles en prosjektplan med problemstilling for forvaltningsprosjektet «Brannsamarbeidet» som leveres til sekretariatet innen 02.mai 2017 for å bli behandlet i kontrollutvalgsmøte 23. mai 2017. Kostnaden dekkes av timene i inngått kontrakt

[Lagre]

6/17 Revisors uavhengighetserklæring - forvaltningsrevisjon

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Lardal	08.02.2017	6/17

Forslag til vedtak:

Vurderingen av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet –forvaltningsrevisjon 2017 tas til orientering.

Møtebehandling
Saken ble behandlet.

Votering
Enstemmig

Vedtak
Vurderingen av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet –forvaltningsrevisjon 2017 tas til orientering.

[Lagre]

7/17 Referatsaker 08.02.17

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Lardal	08.02.2017	7/17

Forslag til vedtak:

Referatsakene tas til orientering.

Møtebehandling
Fremlagt budsjett for tilsyn og kontroll 2017 ble behandlet i kommunestyret 21.12.16 og vedtatt.

Årsrapport 2016 vedrørende skatt for Lardal kommune fra Skatteoppkreveren i Lardal.

Votering
Enstemmig

Vedtak

Referatsakene tas til orientering.
[Lagre]

8/17 Eventuelt

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Lardal	08.02.2017	8/17

Forslag til vedtak:

.

Møtebehandling
Kontrollutvalget hadde foreløpig tilsynsrapport fra Fylkesmannen «Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering» som referatsak i september 2016, sak 25/16. Kontrollutvalget ønsker at rapporten oversendes til kontrollutvalget når endelig rapport foreligger og informerer om videre behandling av rapporten.

Sekretariatet orienterte om Fylkesmannens tilsynskalender for oppvekst i 2017.

Det ble orientert muntlig om en henvendelse fra Erik A.Sørensen til ordfører av 27.01.17 hvor Dagfinn Andersen og kontrollutvalgsleder Ivar Dillan var kopiadressater. Sekretariatet mottok e-posten 06.02.17. Kopi av henvendelsen til kontrollutvalget tas med under posten henvendelser til kontrollutvalget på neste møte.

Kontrollutvalget diskuterte arkivering av opplysninger foretatt av barnehagebarn i kommunen. Spørsmål om hvordan og hvor lenge opplysningene/mappene lagres. Hvordan følges opplysningene/mappene om det enkelte barnehagebarn videre i prosessen over til skole. Sikkerheten og bruken av opplysningene ble diskutert. Utvalget vil invitere rådmannen for å orientere om arkivordningen i kommunen og spesielt om mappene vedrørende barnehagebarn.

Votering
Enstemmig

Vedtak

- Kontrollutvalget ønsker rapporten «Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering» oversendes til kontrollutvalget når endelig rapport foreligger og videre informere om behandling av rapporten.

- Kopi av henvendelsen 27.01.17 til kontrollutvalget tas med under posten henvendelser til kontrollutvalget på neste møte.

- Kontrollutvalget inviterer rådmannen for å orientere om arkivordningen i kommunen og spesielt om opplysninger/mapper vedrørende barnehagebarn.

[Lagre]

Neste kontrollutvalgsmøte er 23. mai 2017

Revetal, 08.02.2017
For leder av kontrollutvlaget i Lardal kommune, Ivar Dillan

Heidi Wulff Jacobsen
Råsgiver
VIKS

Arkivsak-dok. 16/00200-6
Saksbehandler Heidi Wulff Jacobsen

Saksgang	Møtedato
Kontrollutvalget i Lardal	23.05.2017

SAK 10/17
ORIENTERING FRA ADMINISTRASJONEN VEDR. ARKIVERING - BARNEHAGEBARN

Forslag til vedtak:
Administrasjonen informasjon tas til orientering.

Vedlegg:
Ingen

Saksframstilling:
Under gjennomgangen av sak 3/17 forvaltningsrapporten om «Spesialpedagogisk tiltak og tidlig innsats – barnehage» ble det stilt flere spørsmål om arkivering.

Kontrollutvalget diskuterte arkivering av opplysninger vedrørende barnehagebarn i kommunen. Spørsmål om hvordan og hvor lenge opplysningene/mappene lagres, hvordan følges opplysningene/mappene om det enkelte barnehagebarn videre i prosessen over til skole, sikkerheten og bruken av opplysningene ble diskutert.

På denne bakgrunnen er rådmannen invitert til kontrollutvalgsmøtet for å orientere om ovennevnte.

Arkivsak-dok. 17/00130-3
Saksbehandler Heidi Wulff Jacobsen

Saksgang	Møtedato
Kontrollutvalget i Lardal	23.05.2017

SAK 11/17
ORIENTERING FRA ADMINISTRASJON OM TILSYNSRAPPORT FRA FYLKESMANNEN "SKOLENS ARBEID MED ELEVENES UTBYTTE AV OPPLÆRING OG SKOLEBASERT VURDERING"

Forslag til vedtak:
Rådmannens informasjon tas til orientering.

Vedlegg:
Fylkesmannens tilsynsrapport «Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering»

Saksframstilling:
Kontrollutvalget hadde tilsynsrapporten fra Fylkesmannen, «Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering» som en referatsak i september 2016, sak 25/16. Kontrollutvalget ønsket informasjon om videre behandling av rapporten.

Følgende vedtak ble fattet 08.02.17 vedrørende ovennevnte sake:

- *Kontrollutvalget ønsker rapporten «Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering» oversendes til kontrollutvalget når endelig rapport foreligger og videre informere om behandling av rapporten.*

Utvalget har invitert rådmannen for å orientere om videre behandling av ovennevnte rapport fra fylkesmannen.

FORELØPIG TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering

Lardal kommune – Lardal barneskole

Innholdsfortegnelse

Sammendrag 4
1. Innledning 5
2. Om tilsynet med Lardal kommune – Lardal barneskole 5
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler 5
2.2 Tema for tilsynet 5
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet 6
2.4 Kort om Lardal barneskole 7
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag 7
3.1 Rettslige krav 7
3.2 Fylkesmannens undersøkelser 9
3.3 Fylkesmannens vurderinger 10
3.4 Fylkesmannens konklusjon 12
4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte 12
4.1 Rettslige krav 12
4.2 Fylkesmannens undersøkelser 14
4.3 Fylkesmannens vurderinger 15
4.4 Fylkesmannens konklusjon 16
5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning 16
5.1 Rettslige krav 16
5.2 Fylkesmannens undersøkelser 17
5.3 Fylkesmannens vurderinger 18
5.4 Fylkesmannens konklusjon 18
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring 18
6.1 Rettslige krav 18
6.2 Fylkesmannens undersøkelser 19
6.3 Fylkesmannens vurderinger 20
6.4 Fylkesmannens konklusjon 20
7. Skolebasert vurdering 20
7.1 Rettslig krav 20
7.2 Fylkesmannens undersøkelser 22
7.3 Fylkesmannens vurderinger 23
7.4 Fylkesmannens konklusjon 24
8. Frist for retting av brudd på regelverket 24
9. Skoleeiers frist til å rette 26
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget 27

Sammendrag

Tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Tilsynet omfatter også den skolebaserte vurderingen som er skolens jevnlige vurdering av sin egen virksomhet og måloppnåelse. Målet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Tilsyn med Lardal kommune ble åpnet gjennom brev 28.1.16. Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju.

En foreløpig tilsynsrapport ble sendt Tønsberg kommune den 22.6.2016. I den varslet Fylkesmannen pålegg om retting av brudd på regelverket som ble avdekket under tilsynet, og kommunen fikk frist til 15.8.2016 på å kommentere på innholdet i den foreløpige rapport.

Kommunens tilbakemelding ble mottatt innen fristen. Kommunen tar den foreløpige rapporten til etterretning, og har ingen kommentarer som fører til endringer i rapporten.

Fylkesmannen har avdekket følgende brudd på regelverket:

- Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav om at rektor skal sikre at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget.
- Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav om at rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til hva som er mål for opplæringen og hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse.
- Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav om at rektor skal sikre at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmål i IOP.
- Lardal kommune /Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav til at innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06.
- Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav i alle fag om å veilede elevene om hvilke kompetansemål fra LK06 / mål i IOP som opplæringen er knyttet til.
- Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav i alle fag om å veilede elevene i hva det legges vekt på i vurderingen av det enkelte faget.

Lardal kommune har frist til **15.12.2016** til å rette opp de brudd på regelverket som er avdekket gjennom tilsynet.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 28.1.16 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, og med skolebasert vurdering, i Lardal kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Lardal barneskole.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmateriell[1] knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er skoleeier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne foreløpige tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. Fristen er **15.12.2016.** Dersom brudd på regelverket ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Vestfold vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Lardal kommune – Lardal barneskole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Tilsynet omfatter også den skolebaserte vurderingen som er skolens jevnlige vurdering av i hvilken grad egen virksomhet medvirker til å nå målene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Vurdering av egen virksomhet betyr at skolen skal vurdere organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen.

Elevvurdering, skolebasert vurdering og nasjonal vurdering skal ses i sammenheng. De ulike formene for vurdering skal samlet sett utfylle hverandre og medvirke til at den enkelte elev blir motivert til å ta i bruk sine evner og anlegg, og at de nasjonale målene

[1] http://www.udir.no/Regelverk/regelverk/tilsyn/

for opplæringen styrer arbeidet i skolen (Stortingsmelding 47 1995-1996). Det overordnede formålet med tilsynet er at skolebasert vurdering på denne måten medvirker til at elevene får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring
- Skolebasert vurdering

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Og at kommunen som skoleeier sørger for at skolen ved skolebasert vurdering:

- velger tema basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket
- vurderer ulike endringer som kan bidra til økt måloppnåelse og følger opp disse
- sikrer en bred medvirkning i gjennomføringen
- gjennomfører vurderingen jevnlig

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter for måloppnåelse eller får lite utbytte av opplæringen, og at skolen ikke forbedrer sin organisering, tilrettelegging eller gjennomføring av opplæringen for å øke måloppnåelse. Elevene får dermed ikke det utbytte av opplæringen som de ellers kunne fått.

Manglende eller mangelfull gjennomføring av skolebasert vurdering kan føre til at skolen ikke forbedrer sin organisering, tilrettelegging eller gjennomføring av opplæringen for å øke elevenes måloppnåelse. Elevene får dermed ikke det utbyttet av opplæringen som de ellers kunne fått.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Lardal kommune ble åpnet gjennom brev 28.1.16. Skoleeier er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

2.4 Kort om Lardal barneskole

Lardal kommune som skoleeier er ansvarlig for to skoler; Lardal barneskole og Lardal ungdomsskole. Nåværende rektor på Lardal barneskole har vært ansatt siden august 2015. Barneskolen har vært preget av en skiftende ledelse, i alt seks rektorer på fem år.

Samtidig med ansettelse av rektor, ble det gjennomført en endring i ledelsesstrukturen gjennom å ansette to avdelingsledere med personalansvar og 40 % undervisning. Avdelingslederne har ansvar for hvert sitt team, henholdsvis for 1.- 4- trinn og for 5.- 7. trinn. Lardalskolen har de to siste årene vært inne i en omfattende sammenslåingsprosess av Lardal barneskole og Lardal ungdomsskole, og fra og med 1.8.2016 vil Lardal ha en skole, Lardal skole som er en 1.-10.-skole. Nåværende rektor for Lardal barneskole blir rektor for den nye sammenslåtte skolen.

Lardal barneskole ligger plassert midt i Svarstad sentrum og har ifølge registreringer i GSI 196 elever fordelt på 7 trinn, 23 lærere og 10 assistenter. Elevgruppen har en noe overvekt av gutter, ingen asylsøkere, ingen elever med tegnspråk og punktskriftopplæring og om lag 12 prosent elever med vedtak om spesialundervisning.

Skolen deltar i Respektprogrammet gjennom Universitetet i Stavanger, er i Vurdering for læring-prosjektet og har nylig inngått i Utdanningsdirektoratets veilederkorps.

Skoleåret 2015-16 har ifølge skoleledelsen handlet mye om å få oversikt og å få rutiner på plass. Skoleledelsen har møte hver uke, teamene samlet har møter annenhver uke, mens det annenhver uke er samråding hvor lærere og assistenter møter klassevis. Pedagogisk personale har fast utviklingstid en gang per uke.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget
Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.
Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til

kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den

ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Innledningsvis i tilsynet fylte ansatte ved Lardal barneskole ut et såkalt egenvurderingsskjema, innenfor fagene som tilsynet omhandler (matte, engelsk og kroppsøving). Skjemaet er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet (https://reflex.udir.no). Skjemaets første del omhandler «skolens arbeid med opplæring i fag.

I egenvurderingsskjemaene svarte samtlige ansatte «ja» på spørsmål om skolen oppfyller kravene om lokalt arbeid med læreplaner, med unntak av om skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer. De ansatte, med unntak av kroppsøvingslærerne, svarte ja på spørsmålene som omhandler elever med IOP. At kroppsøvingslærerne svarte nei skyltes at de ikke har elever med spesialundervisning i kroppsøving, og at de derfor oppfattet disse spørsmålene som irrelevante.

Dokumentasjon og intervjuer viser at lærerne ved skolen utarbeider fagplaner for hvert årstrinn i alle fag. Det er for skoleåret 2015-16 ikke brukt en bestemt mal for dette arbeidet, slik at planene varierte i utseende og innhold mellom fag og trinn. Alle planene skal imidlertid inneholde kompetansemål og læringsmål etter er en klar føring fra ledelsen. Når de utarbeider fagplaner, følger skolen en fordeling av kompetansemål på årstrinn. Ifølge personalet ble dette besluttet for noen år tilbake. De lokale læreplanene blir revidert og supplert minst en gang hvert skoleår, og legges deretter ut på skolens hjemmeside. Ansvarlig for dette er en eller to lærere på hvert trinn. Skoleledelsen har gitt frister for å ferdigstille planene.

I skolens utviklingsplan for 2015-16 har skolen oppgitt lokale læreplaner og vurdering for læring som to av hovedområdene de skal arbeide med. Målet er at Lardal barneskole ivaretar kravene til lokale læreplaner og vurdering for læring, gjennom å gjøre innholdet i de lokale læreplanene mer forståelig, og å utvikle en lik mal for alle fagplanene. Det er derfor dette året satt av tid hver uke til utvikling av læreplaner, som blant annet har resultert i store diskusjoner på hvor like de skal være. Dette arbeidet skal etter planen evalueres våren 2016, men var ikke gjennomført ved tidspunkt for stedlig tilsyn. Det bekreftes både gjennom innsendt dokumentasjon, avsatt tid i årshjulet for utviklingsarbeid og gjennom intervjuer med ledelse og lærere at arbeidet med lokale læreplaner blir gjort.

Det kommer frem i intervjuet med rektor at det er avdelingsleder som skal sjekke at planene blir skrevet, at innholdet er riktig, og at rektor på denne måten sikrer at det blir gjort. Avdelingslederne kunne imidlertid fortelle at de fram til nå ikke hadde noe systematikk på å kvalitetsikre innholdet i planene.

Intervjuer av elever, foreldre og ansatte viser at elevene i de fleste fag blir kjent med målene for opplæringen og hva som blir vektlagt i vurderingen av elevenes kompetanse. Skolen utarbeider ukeplaner på alle trinn der kompetansemålene fremgår. Disse

publiseres også på skolens hjemmeside. Andre måter elevene ble gjort kjent med målene på, var gjennom mål i lærebøkene, lærernes gjennomgang av mål ved oppstart av timer, plakater med mål i klasserommet og vurderingskriterier særlig i forbindelse med tester og presentasjoner. Både dokumentasjon og intervjuer bekrefter at dette har vært tema på planleggingsdager og i utviklingstiden for personalet, og vi oppfattet at det var godt kommunisert og oppfattet hva lærerne skal gjøre.

Selv om det var klare føringer for å gjøre elevene kjent med målene for opplæringen og hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse, samt at det ble fulgt opp av de fleste faglærere, var det en erkjennelse hos ledelsen at praksis varierte fra fag til fag. Dette ble bekreftet gjennom intervjuer av elever og lærere. For eksempel uttalte en av elevene at «i gym bare gjør vi». Rektor har ikke oversikt over hvordan faglæreren i f.eks. kroppsøving arbeider med mål og vurderingskriterier.

Skolen har elever med enkeltvedtak om spesialundervisning. Alle elever med vedtak om spesialundervisning har en IOP. Det er rektor som fatter vedtakene på grunnlag av sakkyndig vurdering. De vedtakene Fylkesmannen har fått tilsendt i forbindelse med tilsynet, er det skolens tidligere rektor som har fattet. Disse vedtakene er nesten identiske hva gjelder beskrivelsen av opplæringen. De er knappe og ikke tilstrekkelig konkrete når det gjelder å beskrive det opplæringstilbudet elevene skal ha, herunder avvik fra læreplanverket. Skolen uttaler selv at disse vedtakene er mangelfulle, og har derfor det siste skoleåret utviklet nye vedtaksmaler. Tilsynet fikk under tilsynet et eksempel på nyere enkeltvedtak om spesialundervisning.

Egenvurderingsskjemaer viste at det er en generell oppfatning av at arbeidet med individuelle opplæringsplaner skjer i samsvar med opplæringsloven. Det er faglærer som utarbeider IOP-ene, etter en gitt mal og med bakgrunn i sakkyndig vurdering, mens det er koordinator i spesialundervisning som sjekker dem. Gjennom intervjuer av ledelsen oppfattet tilsynet at IOP-enes innhold ikke kvalitetsikres spesielt per i dag. Feil kan fanges opp i ansvarsgruppemøter og/eller av den læreren for spesialundervisning, men ser ut til å være noe tilfeldig. Skolen sier i den forbindelse at det er varslet en gjennomgang av rollen til koordinator for spesialundervisning.

Skolen bruker en mal for IOP som ser ut til å dekke lovkravene, og de omhandler også kompetanse som ikke spesifikt går på fag, eksempelvis sosial kompetanse. IOP-en har egne mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra ordinære læreplaner.

I praksis samarbeider de involverte lærerne tett for å sikre at IOP-ene er samordnet med den ordinære opplæringen, selv om skolen ikke har skriftlige rutiner for dette arbeidet. Skolen viser til aktiv bruk av fagplaner og ukeplaner er med på å sikre denne samordningen. Det utvikles individuelle ukeplaner for elever med spesialundervisning basert på den ordinære ukeplanen. De ansatte har flere møtepunkter for å koordinere dette arbeidet, blant annet teammøter, trinnmøter og samrådingsmøter. På samrådingsmøtene på trinnet er det tett kobling med assistenter og spesialrådgivere.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Gjennom tydelige føringer fra skolens ledelse utarbeider og reviderer faglærere på Lardal barneskole fagplaner hvert år. Planene publiseres på skolens hjemmeside, og på alle trinn føres også målene på elevenes ukeplaner. Det er stor grad av enighet blant elever og faglærere om at elevene blir gjort kjent med målene for opplæringen og hva som blir

vektlagt i vurderingen av elevens kompetanse i de aller fleste fag. Skolen har satt av utviklingstid til arbeidet med lokale læreplaner og vurdering for læring.

Loven sier at skoleledelsen skal sikre at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget, og at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet/ i faget. Med sikre menes at skoleledelsen både må gi føringer og ha oppfølging. Ved Lardal skole er det av og til en lærer som er alene om fagplanarbeidet. Da er oppfølgingen av dette arbeidet fra ledelsens side ekstra viktig. Fylkesmannen har gjennom tilsynet sett at ledelsen ikke kvalitetssikrer innholdet i fagplanene eller IOP-ene, og at det er sprik i lærernes praksis. På denne måten er det litt tilfeldig om skolen oppdager eventuelle feil ved IOP-ene eller fagplanene. Selv om skolen er relativt liten og har få ansatte, mener vi etter intervjuer og observasjoner at skolens system på dette området ikke er egnet til å fange opp og korrigere eventuelle mangler ved planene. Etter Fylkesmannens vurdering skiller planene f.eks. ikke i tilstrekkelig grad mellom tema, kompetansemål, aktiviteter og læringsmål, og det kan se ut som at disse i noen planer blandes. Vi finner det dermed ikke sannsynliggjort at skoleledelsen følger opp at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål, eller at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget eller de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Underveisvurdering skal brukes som redskap i læreprosessen og skal bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Lardal skole har ikke egne skriftlige rutiner for dette arbeidet, men gjør elevene kjent med målene for opplæringen delvis gjennom bruk av ukeplaner, mål i læreverk og delvis muntlig i timene. Dette bekreftes av både ansatte og elever. Mange av lærerne bruker vurderingskriterier slik at elevene kan bli kjent med hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse. Lovkravet innebærer at rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurderingen. Med sikre menes at rektor/ledelsen både må gi føringer og ha en oppfølging. Fylkesmannen ser at skolen har gitt føringer for dette arbeidet, men vi finner det ikke godtgjort gjennom verken intervjuer eller dokumentasjon at dette arbeidet følges opp av rektor.

Skolen har sannsynliggjort gjennom dokumentasjon og intervju at de utarbeider IOP hvert år for alle elever som har vedtak om spesialundervisning. Om innholdet i IOP-en samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra de fagspesifikke læreplanene, er vanskelig for tilsynet å vurdere, da enkeltvedtakene ikke gir en klar og tydelig beskrivelse av elevens opplæringstilbud.

Etter Fylkesmannens vurdering er ikke de vedtakene som ble fattet for dette skoleåret tydelige nok i beskrivelsen av hva slags opplæringstilbud den enkelte elev skal ha, slik loven krever. For eksempel er ikke avvik fra læreplanverket beskrevet. Det er understreket i forarbeidene til opplæringsloven at det skal gå klart frem av vedtaket om eleven skal ha avvik fra læreplanverket; herunder avvik fra kompetansemål og timer og eventuelt hvilke fag avviket skal gjelde for. Dersom det ikke går fram av enkeltvedtaket at eleven skal ha avvik fra Læreplanverket for Kunnskapsløftet kan dette ikke fastsettes i IOP-en. Ufullstendige vedtak vanskeliggjør også foreldres rett til å klage på vedtaket, ved at det kan være for lite informasjon i vedtaket til at klageretten blir reell. Da dette ikke er et tilsyn med forvaltningskompetanse, veger vi i første omgang kun å kommentere på dette som er et brudd på opplæringsloven. Vi registrerer at skolen har utarbeidet og tatt i bruk en ny vedtaksmal som er tydeligere i beskrivelsen av elevens opplæringstilbud, og

vil på et senere tidspunkt eventuelt vurdere om det er nødvendig med et eget tilsyn på forvaltningskompetanse i kommunen.

Skolens har ikke en egen rutine for sikre at skolen samordner IOP-en med den ordinære opplæringens planer, men vi vurderer likevel at skolens organisering blant annet gjennom ulike møtepunkter, bruk av fagplaner og ukeplaner ivaretar samordningen i praksis.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannen presiserer at det for de tre første brudd på regelverket som er listet opp nedenfor, handler om den delen av systemet som går på rektors/skoleledelsens oppfølging.

Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav om at rektor skal sikre at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget.

Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav om at rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til hva som er mål for opplæringen og hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse.

Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav om at rektor skal sikre at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmål i IOP.

Lardal kommune /Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav til at innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06.

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av underveisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet. Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt og ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold er i samsvar med forskriften.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Av tilbakemeldinger Fylkesmannen har mottatt på egenvurderingsskjemaets del 2, er det skolens vurdering at de i det aller vesentligste oppfyller opplæringslovens krav når det gjelder å gi elevene underveisvurderinger.

Skolen er med i Vurdering for læring-satsingen, som er en av fire hovedområder i skolens utviklingsplan i tillegg til respekt, IKT, God oppvekst og lokalt læreplanarbeid. Det er satt ned en ressursgruppe som jobber målrettet med VFL-satsingen, og leder personalet i dette utviklingsarbeidet. De har blant annet innlegg i personalets utviklingstid 6 ganger i løpet av året.

Dokumentasjon, egenvurderingsskjemaer og intervjuer viser at elevene i de fleste fag blir gjort kjent med kompetansemål/læringsmål og vurderingskriterier muntlig og/eller skriftlig i timene. Elevene tilsynet snakket med var godt kjent med begreper som brukes i vurdering for læring. Elever og lærere beskrev en variasjon i tilbakemeldingene, som alt fra korte fagsamtaler i etterkant av prøver, fyldige skriftlige tilbakemeldinger, fortløpende i hver time, og kun retting og en kort kommentar som f.eks. «Godt jobba». De mente likevel at praksisen blant lærerne når det gjaldt tilbakemeldinger varierte både med fag og lærer.

Selv om kroppsøvingslærerne, i likhet med resten av personalet, har drøftet dette mye i kollegiet, så er deres egen vurdering at de ikke har mål og vurdering helt på plass i faget. Selv om lærerne svarte ja på spørsmålene i egenvurderingsskjemaet, var kommentaren i tilknytning til de fleste av spørsmålene «svært lite». På elevenes ukeplaner som er sendt inn i forbindelse med tilsynet, så vi at det for kroppsøving kunne stå hvilken aktivitet de skulle ha den enkelte økt, men ikke hva slags kompetansemål eller læringsmål elevene skulle nå. Gjennom intervjuene oppfattet tilsynet at målene og hva som vektlegges i vurderingen ikke ble kommunisert til elevene i løpet av undervisningstimene. Unntaket for kroppsøving er kompetansemålene som gjelder svømming og livredning. Der ble det arbeidet etter en egen fagplan og helt konkrete læringsmål. Som eksempler på underveisvurdering ble det vist til samtaler med elevene før og etter gymtimen samlet i klassen og med enkeltelever, i tillegg til mange der-og-da tilbakemeldinger i løpet av timene.

Når det gjelder egenvurdering, er ledelsen usikker på praksis på mellomtrinnet, og sier selv at dette er et område skolens ansatte trenger mer trening i. Referater fra lærernes utviklingstid viser at dette er noe de arbeider med og blir veiledet på. Gjennom intervjuer med lærerne fikk vi vite at egenvurdering ofte er en del av elevsamtalene, der vurderinger som gjøres på høsten, tas opp igjen i samtaler til våren. Lærere i kroppsøving viste til at elever, gjennom samtaler i løpet av undervisningstimene, vurderte sin egen innsats og kompetanse. Mange lærere lot elevene vurdere hverandre, særlig i forbindelse med presentasjoner, og på småskoletrinnet var metoden «to stjerner og et ønske» mye brukt. I tillegg har skolen, som et resultat av vurdering for læring, innført Læringspartner som metode. Dette innebærer at elevene for en viss periode har en fast samtale-/diskusjonspartner ved oppgaveløsning. Elevene blir trukket vilkårlig som læringspartner til hverandre. Dette ble bekreftet av både lærere og elever, som alle var

fornøyd med ordningen. Elevene skiftet læringspartner med ulike mellomrom, avhengig av årstrinn.

Skolen har i sine skriftlige rutiner (handlingsplan for sosiale kompetanse ved Lardal barneskole 2015-18) at foresatte og elever innkalles til to utviklingssamtaler med kontaktlærer per år. I forkant av samtalene skal det gjennomføres elevsamtaler mellom elev og kontaktlærer. Skolen skal også sende hjem en skriftlig tilbakemelding på hvilket nivå eleven befinner seg i fagene norsk, matte og engelsk, i tillegg til kroppsøving. Halvårsvurderingene og utviklingssamtalene skal gjennomføres i januar og juni. Det fremgår av malen at det både skal gis informasjon om elevens faglige nivå og en framovermelding. I samtalene gis det blant informasjon om resultatet på nasjonale prøver. Tilsynet oppfattet at skolen har valgt å ha med et praktisk-estetisk fag på den skriftlige tilbakemeldingen for å balansere den med tanke på de elevene som sliter med teori. I de andre fagene får de muntlige halvårsvurderinger. Dette året har skolen et forsøk med tre utviklingssamtaler per år, i tillegg til at faglærere gjennomfører uformelle samtaler i løpet av skoleuka. Intervjuer bekrefter at dette er satt i system.

For elevene med IOP utarbeider faglærer i tillegg en årsrapport. Årsrapportene, som utarbeides etter en gitt mal, inneholder en vurdering av elevens måloppnåelse i forhold til målsettinger i IOP, jamfør kravene i opplæringsloven. Det er tidfestet når årsrapportene skal være ferdig.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Gjennom egenvurderingsskjemaer, intervjuer med lærere og elever oppfatter Fylkesmannen at skolen har gitt klare føringer på hvordan de skal ivareta elevens rett til underveisvurdering. Vi har også oppfattet at det er satt av tid til dette arbeidet i lærernes utviklingstid. Gjennom intervjuene oppfattet vi imidlertid at ikke alle lærere oppfylte dette kravet i praksis. Forskrift til opplæringsloven § 3-1 stiller krav om at elevene skal få veiledning om hvilke kompetansemål opplæringen er knyttet til og hva det legges vekt på i vurderingen. Etter Fylkesmannens vurdering er ikke praksis i faget kroppsøving helt i tråd med lovverket i faget kroppsøving på disse to områdene.

Skolen har et system for gjennomføring av tre elevsamtaler i løpet av året som en del av sin underveisvurdering, og lærerne mener at tilbakemelding til elevene på hva de mestrer i fagene, og om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i det enkelte faget, blir ivaretatt blant annet her. Dette kommer i tillegg til fortløpende muntlige og skriftlige tilbakemeldinger underveis i timene. Fylkesmannen finner det godtgjort at elevene ved Lardal skole får tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Når det gjelder elevenes involvering i vurdering av eget læringsarbeid, er dette et område der skolen selv uttrykker at de må arbeide mer med. På bakgrunn av våre observasjoner er Fylkesmannen enig i dette. Vi ser imidlertid det er satt i gang prosesser i personalet til dette arbeidet, gjennom avsatt utviklingstid som blant annet brukes til veiledning av personalet og erfaringsdeling, samt at ulike metoder som for eksempel læringspartner og «to stjerner og et ønske» er tatt i bruk. Vi anser derfor lovkravet for å være oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det i halvårsvurderingen gis informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan

øke kompetansen sin. Halvårsvurderingen skal gis midt i opplæringsperioden, og på slutten av året dersom faget ikke blir avsluttet. Skolen har en konkret rutine for utviklingssamtaler, elevsamtaler og halvårsvurdering, med fastsatte tidspunkter og innhold som tilfredsstiller bestemmelsens krav til halvårsvurdering i fag. Selv om den skriftlige halvårsvurderingen ikke omfatter alle fagene, finner Fylkesmannen det godtgjort at elevene får tilsvarende informasjon om de andre fagene i elevsamtalen.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav i alle fag om å veilede elevene om hvilke kompetansemål fra LK06 / mål i IOP som opplæringen er knyttet til.

Lardal kommune / Lardal skole oppfyller ikke opplæringslovens krav i alle fag om å veilede elevene i hva det legges vekt på i vurderingen av det enkelte faget.

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

I egenvurderingsskjemaet er det to av tre lærergrupper som svarer nei på flere av spørsmålene på dette tema, uten at det dette redegjøres nærmere for. Til punktet om melding til rektor om behov for spesialundervisning, kommenterer lærerne at de ikke melder direkte til rektor, men at slike meldinger går via avdelingsleder eller koordinator for spesialundervisning. Alle ansatte er enig i at det settes inn tiltak der det avdekkes behov og at skolen har en prosedyre for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning. Dette bekreftes også av foresatte.

Gjennom intervjuer har vi forstått at fremgangsmåten for å fange opp elever som trenger tilpasset opplæring og/eller spesialundervisning, melde om behov for spesialundervisning samt igangsetting og gjennomføring av tiltak ved behov, er godt kjent i personalt. Skolen har imidlertid ikke egne skriftlige rutiner rundt dette.

Skolen har et kartleggingssystem som omfatter alle trinn og som skal sikre at elever fanges opp. Denne omfatter blant annet nasjonale prøver, elevundersøkelsen og andre kartleggingsverktøy fra Utdanningsdirektoratet. Ansatte gjennomfører kartlegginger, som deretter blir drøftet på regelmessige team-møter. Dersom kartlegging bekrefter en bekymring, er rutinen at ansatte melder fra til avdelingslederne. Lærerne har lav terskel på å si i fra, enten de er bekymret for elevene faglig eller sosialt.

I samarbeid med koordinator for spesialundervisning (en for hvert team) og eller PPT, forsøker skolen ulike tiltak, for eksempel med å variere organisering og intensitet i opplæringen, for å se om man kan tilpasse innenfor ordinær undervisning. Dette gjelder både elever med behov for ekstra tilrettelegging og de med behov for ekstra utfordringer. Som eksempler vises det til lesegrupper, forsterket inspeksjon, kan-lekser, varierende vanskegrad i lesebøker, forenklinger i ukeplan og matematikk på høyere nivå.

En gang pr måned går personalet gjennom alle elevene klassetrinn for klassetrinn. Da snakker de om og deler erfaringer om for eksempel hvilke tilpasninger som fungerer bra og hva som fungerer dårlig for klassen og den enkelte elev. Skolen har i tillegg samrådingstid hver onsdag. På disse møtene stiller alle voksne som har noe med en klasse å gjøre, for å samtale om forhold/elever i klassen. Her kan man drøfte tilpasninger/spesialundervisning for de elevene som har ekstra behov.

Når læreren vurderer at eleven ikke vil kunne få tilfredsstillende utbytte, til tross for tilpasninger, plikter læreren å melde fra til rektor om dette. Det er utviklet og tatt i bruk

et eget skjema (A-skjema), som skal benyttes i de tilfellene. Dette ble bekreftet av både ledelsen og lærere.

Skolen viser til et tett samarbeid med PPT. De har blant annet arbeidstid på skolen en gang per uke. Da skjer ytterligere testing, det avholdes ansvarsgruppemøter og det arbeid med spesifikke klasser. Skoleledelsen er videre med på et tverrfaglig møte med PPT hver måned, der blant annet enkeltelevers behov for spesialundervisning drøftes.

Faglærere kunne videre vise til eksempler på både nedtrapping og avslutning av spesialundervisning.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Gjennom intervjuer har vi forstått at rutinen for å fange opp, eventuelt sette inn tiltak og tilmelding til PP-tjenesten er godt kjent i personalet, og at det praktiseres. Selv om skolen ikke har egne skriftlige rutiner, finner Fylkesmannen likevel godtgjort at fremgangsmåten for dette arbeidet er godt innarbeidet på skolen og sannsynliggjør at kravene i lovverket følges.

Gjennom skolens kartleggingssystem, ulike møtearenaer på team og trinn, koordinator for spesialundervisning, skjema for melding av behov, tverrfaglige møter med PPT i tillegg til tett kontakt med PPT, sikrer skolen en systematikk hva gjelder vurdering av elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. Opplæringsloven §§ 1-3 og 5-4, og melding av behov for spesialundervisning til rektor, jf. Opplæringsloven § 5-4.

På bakgrunn av svarene i egenvurderingsskjema vurderer likevel Fylkesmannen at det kan være fornuftig av skolen å utarbeide skriftlige rutiner for dette arbeidet, særlig med tanke på nyansatte lærere.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Lardal kommune ved Lardal skole oppfyller opplæringslovens krav om å sikre at den enkelte elevs utbytte av opplæringen blir systematisk vurdert og fulgt opp, jf. Opplæringsloven § 1-3, § 5-1, § 5-4 og § 5-5 og forskrift til opplæringsloven § 3-11.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.
Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Lardal kommune samarbeider med Larvik kommune når det gjelder nyankomne minoritetsspråklige elever ved å kjøpe skoleplass på Verdensmesteren mottaksskole.

Skolen har i GSI registrert en elev med enkeltvedtak om særskilt norskopplæring for skoleåret 2015-16 og en elev som får opplæring etter læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Skolen har sendt inn dokumentasjon på enkeltvedtak om særskilt språkopplæring, hvor det i tillegg er tildelt timer til morsmålsopplæring. I vedtaket er elevens behov for språkopplæring begrunnet ut fra resultater fra tester og skolens vurderinger av disse. Skolen har i tillegg utarbeidet IOP på bakgrunn av slikt vedtak.

I egenvurderingen svarer de ansatte i stor grad positivt på spørsmålene om særskilt norskopplæring. Dette med unntak av spørsmålet om skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Skolen har ingen egen skriftlig rutine på håndtering av elever med annet morsmål enn norsk, men anser vurderingen og tilretteleggingen for minoritetsspråklige elever som en del av det arbeidet som gjøres for elever med ulike tilpasninger, som tilpasset opplæring og eller spesialundervisning. I skolens kartleggingsmodell for skole og PPT fremkommer det at skolen gjennomfører en tospråklig prøve i norsk (TOSP) ved behov. I tillegg til TOSP bruker skolen også daglignorsk-testen og kartleggingstest fra Utdanningsdirektoratet. Det står eksplisitt i kartleggingsmodellen at en vurdering av tospråklig fagopplæring skal gjøres innen 1. mars.

Intervjuer og egenvurderingsskjemaer viser at lærerne er kjent med at det foreligger verktøy for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk og at elevene blir kartlagt underveis i opplæringen, men det kan se ut for at de i liten grad er kjent med at det foreligger en fremgangsmåte på skolen for å sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Ifølge ledelsen gjøres denne særskilte vurderingen av rektor, basert på resultatene fra kartleggingen.

Skolen informerer om at de nettopp har igangsatt et arbeid for å få til en mer systematisk kartlegging og oppfølging av denne elevgruppen.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

De lovfestede kravene til særskilt språkopplæring stiller krav til kartlegging av elevenes ferdigheter i norsk. Fylkesmannen ser at skolen har et system for å kartlegge alle sine elever, herunder minoritetsspråklige elever ved behov, og at de gjennom dette vil kunne fange opp elever som kan ha behov for særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring eller morsmålsopplæring.

På grunn av kommunens samarbeid med Larvik kommune om nyankomne elever, har skolen få elever med behov for særskilt norskopplæring. Dette kan ha ført til at kartleggingen og oppfølgingen av denne særskilte gruppen av elever ikke skjer helt systematisk, særlig med tanke på at det ikke foreligger noen klar og kjent fremgangsmåte for å vurdere om elevene også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. I praksis ser vi imidlertid gjennom vedtak som er fattet at denne vurderingen gjøres.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal også kartlegges underveis i opplæringen. Dette ser ut til å være ivaretatt gjennom skolens kartleggingssystem.

Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring skal inneholde en grundig beskrivelse av hva det fattes vedtak om, herunder hva slags språkopplæring eleven skal ha, omfang, læreplan, organisering, eventuelle avvik fra fag- og timefordelingen osv. I tillegg skal det gis en begrunnelse som blant annet skal vise til lovbestemmelsen og kartleggingen. Videre skal vedtakets varighet angis, samt informasjon om klageadgang. Vi har ikke sett en mal for slike vedtak, og kommenterer derfor ut fra det ene enkeltvedtaket som foreligger. Etter Fylkesmannens vurdering oppfyller vedtaket langt på vei de fleste av de ovennevnte punkter, og gir også en god beskrivelse av lovbestemmelsen og kartleggingene som er utført samt resultatene av disse. Det som ikke står er hvilken læreplan i norsk som skal benyttes. Da dette ikke er et tilsyn med forvaltningskompetanse, presiserer Fylkesmannen at dette kun gis som kommentar. Det er for øvrig ikke et krav etter opplæringsloven å utarbeide IOP for elever med særskilt språkopplæring slik skolen har gjort.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Lardal kommune /Lardal barneskole oppfyller opplæringslovens krav om retten til særskilt språkopplæring, jf. § 2-8.

7. Skolebasert vurdering

7.1 Rettslig krav

Nedenfor har vi oppgitt og utdypet de rettslige kravene for tilsynet med skolebasert vurdering. Alle de rettslige kravene bygger på forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

Skolen skal jevnlig vurdere i hvilken grad organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til å nå målene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I vurderingen må derfor skolen sammenholde resultatet av opplæringen med de mål og prinsipper som er formulert i læreplanverket. Denne vurderingen skal alltid, direkte eller indirekte, sikte mot å fremme elevenes utvikling og utbytte av læringen.

Som første del av å gjennomføre en skolebasert vurdering må skolen etablere et kunnskapsgrunnlag som reflekterer bredden av mål i læreplanverket. Kunnskapsgrunnlaget må bygge på kilder som gir resultater fra faglige mål, og fra mål som omfatter elevenes trivsel og utvikling på andre områder enn de faglige. I tillegg til egne kilder har skolene tilgang til flere nasjonale kilder i Skoleporten, for eksempel Elevundersøkelsen.

Når skolen har fått et bredt kunnskapsgrunnlag, må de bruke dette til å foreta en samlet vurdering av i hvilken grad elevene når målene for opplæringen på ulike områder. Dette skal gi skolen et grunnlag til å reflektere og analysere helhetlig i hvor stor grad skolens elever har nådd målene i læreplanverket.

Basert på denne refleksjonen må skolen velge tema for den skolebaserte vurderingen. Skolen skal se på områder hvor skolen vurderer at endringer i skolens organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen kan fremme elevenes utvikling og utbytte av opplæringen. Det vil si endringer som kan øke elevenes måloppnåelse. Valg av tema må over tid ivareta bredden av mål for opplæringen.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Den skolebaserte vurderingen skal identifisere hvilke endringer som best kan øke måloppnåelsen for elevene innenfor det skolen har valgt å se på i vurderingen. Måloppnåelsen sikter her til alle målene i læreplanverket som inngår i det valgte temaet, og ikke bare faglige mål.

I kravet ligger det at skolen må vurdere endringer innenfor ulike rammebetingelser for opplæringen, og i utgangspunktet ikke bare velge å se på én type tiltak. Endringer skolen kan vurdere, er nye tiltak som for eksempel oppstart av et utviklingsarbeid. Skolen kan også vurdere om videreføring av det som skolen allerede gjør, er det beste. Skolen må vurdere endringene for skolen som helhet på systemnivå, selv om eventuelt konsekvensene av endringene i noen tilfeller primært vil vise seg for enkelte klasser eller for enkelte fag.

Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

Hensikten med den skolebaserte vurderingen er å sørge for at skolen lærer og utvikler seg slik at elevene i enda større grad kan nå bredden av mål i læreplanverket. Når skolen gjennom vurderingen avdekker forbedringsområder, må skolen derfor følge opp dette videre. Endringene kan både være at skolen iverksetter nye enkelttiltak, eller at de starter et utviklingsarbeid. Skolen kan også komme frem til at de kun vil opprettholde og eventuelt forsterke det de allerede gjør. I noen tilfeller kan foreslåtte endringer eller

tiltak være slik at det er nødvendig med en dialog med skoleeier før tiltakene eventuelt iverksettes.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

I ordet «skolebasert» ligger det at vurderingen må involvere alle berørte parter på skolen i både analysen og i arbeidet med endringer og tiltak på bakgrunn av analysen. Gjennom vurderingen blir personalet bevisstgjort på sammenhengen mellom hvordan opplæringen gjennomføres, og i hvilken grad elevene når målene. Lærerne vil også være sentrale i å gjennomføre de fleste endringstiltakene. Å involvere lærerne er derfor viktig for at eventuelle tiltak skal lykkes. Skolen vurderer for øvrig hvem som skal delta ut fra temaene som berøres. Å involvere elevene vil være aktuelt i mange tema.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Den skolebaserte vurderingen må utføres i samsvar med forutsetningen, jf. de foregående kravene til gjennomføringen av vurderingen. Skolen må gjennomføre slik skolebasert vurdering jevnlig, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I utgangspunktet bør vurderingen gjennomføres årlig, men det må anvendes skjønn hvor tidsbruk vurderes opp mot det forsvarlige.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

I egenvurderingsskjemaene svarte de ansatte «ja» på samtlige spørsmål om skolebasert vurdering, med unntak av om vurderingen gjennomføres jevnlig.

Skolen har ikke fremvist skriftlige rutiner for skolebasert vurdering, men viser i redegjørelsen til kartleggingsmodellen, som er en oversikt over de tester som skal tas på ulike trinn knyttet opp mot ulike fag. Noen tester er obligatoriske, som nasjonale prøver og kartleggingsprøver. Andre er valgt ut etter råd og veiledning fra PPT, som f.eks. Carlsten og Multi, særlig med tanke på elever som har spesialundervisning. Skolen drøfter resultatene fortløpende, bestemmer tiltak og videre retning i læringsarbeidet. I egenvurderingsskjema går det fram at rutinen blir evaluert årlig. Både ledelsen og lærere bekrefter at lærerne blir tatt med på en gjennomgang og evaluering av «testoversikten» årlig. Pedagogene mener også at de har gode muligheter til å komme med innspill når det f.eks. gjelder skolens kartleggingsmodell.

Etter gjennomgang av resultatene fra de ulike kartleggingene, vurderes elevenes måloppnåelse opp imot kompetansemålene eller de individuelle målene i IOP-en. Elever i bekymringssonen drøftes med avdelingsleder/rektor og/eller PPT. Det legges også til rette for faglig sterke elever f.eks. gjennom matematikk på høyere trinn. En gang per måned drøftes informasjon om elevene i lærernes utviklingstid. Der blir spesielle behov knyttet til elever/grupper tatt opp. Testresultater formidles også til elever og foresatte gjennom elevsamtaler, utviklingssamtaler og skriftlig halvårsvurderinger. Resultatene av nasjonale prøver drøftes med hele klassen, og faglærere kunne vise til eksempler på endring av fagplanen i matematikk på bakgrunn av resultater fra de nasjonale prøvene i regning.

Elevundersøkelsen gjennomføres årlig på 7. trinn. Resultater gjennomgås i utviklingstid med personalet, både assistenter og pedagoger, og med FAU. Skolen gjennomfører i

tillegg en egen spørreundersøkelse som omfatter alle elevene; «Avdekking av mobbing», to ganger per år. Personalet tas med i analysearbeid, f.eks. når det gjelder resultater fra elevundersøkelsen. Et konkret eksempel fra siste skoleår er da skolen fikk en noe overraskende nedgang i elevundersøkelsen på punktene om vurdering for læring, selv etter deltakelse i prosjektet. Personalet var med på å drøfte ulike forklaringer på resultatet, blant annet at det for eksempel kunne skyldes at elevene er blitt mer kjent med begrepene og mer bevisst på sine rettigheter på dette området.

For inneværende år er det også i forbindelse med Vurdering for lærings-prosjektet gjennomført ekstra undersøkelser på 5. trinn og 7. trinn. I henhold til planen skal skolen etter denne gjennomgangen velge ut fokusområder der skolen skårer lavt, og se på konkrete løsninger i forhold til det.

I skolens utviklingsplan for 2015-16 har skolen listet opp de hovedområdene de arbeider med: lokale læreplaner, vurdering for læring, respekt, God oppvekst og IKT. Skolen redegjør for at utviklingsplanen har sitt utgangspunkt og faktagrunnlag i ståstedsanalyser, organisasjonsanalyser og analyse i samarbeid med veiledningskorpset. For alle fire områdene er det satt et felles evalueringspunkt; slutten av skoleåret 2016, der det er satt opp mål, delmål, tiltak, gjennomføringstidspunkt og hvem som har ansvar. For prosjektet Vurdering for læring viser utviklingsplanen til at målene skal evalueres i løpet av prosjektgjennomføringen gjennom ståstedsanalyser, kartlegginger og elevundersøkelsen. I tillegg gjennomføres det egne undersøkelser om læringsmiljø på skolene.

Lardal kommunes tilstandsrapport 2015/2016 tar for seg resultater av elevundersøkelsen, nasjonale prøver, grunnskolepoeng og gjennomføringstall. Rapporten er utviklet i samarbeid med rektorer, lærere, FAU og elevrådene for begge skolene i Lardal. Det er satt lokale mål for skoleåret 2016/2017, som i tillegg til å ta opp mål fra utviklingsplanen for 2015/2016, inneholder nye mål, blant annet for skolebasert kompetanseutvikling. I tilstandsrapporten er det i tillegg gjort en vurdering av kostnader ved spesialpedagogiske tjenester, som for Lardal kommune er høyere enn for sammenlignbare kommuner. Dette forklares med at skolene har en høyere andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, særlig på barnetrinnet. Kommunen vil gjennom samarbeid med familietjenesten, PPT og helsesøster forsøke å finne flere gode løsninger for å ivareta elever med ulike læreutfordringer og diagnoser, med det formålet å få ned andelen elever med spesialundervisning.

Både pedagoger og ledelse mener at endringer iverksettes, selv om pedagogene mener at rammebetingelser enkelte ganger gjør at endringene er vanskelige å gjennomføre.

7.3 Fylkesmannens vurderinger

Etter Fylkesmannens vurdering gjennomfører skolen en jevnlig vurdering av om organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til at elevene når målene i opplæringen. Det er gjennomført vurderinger av hva slags kunnskapsgrunnlag som er relevant å benytte.

Skolen benytter de nasjonale kartleggingene i tillegg til lokale kartlegginger og undersøkelser, og etter Fylkesmannens vurdering utgjør dette samlet sett et godt kunnskapsgrunnlag for den skolebaserte vurderingen. Det er viktig at skolen vurderer dette for skolen som helhet på systemnivå. Når enkeltlærere isolert vurderer endringer i

en klasse/gruppe eller for en elev, er ikke dette skolebasert vurdering. Ved skolebasert vurdering må lærernes vurderinger ses på samlet og helhetlig, selv om konsekvensene av endringene i noen tilfeller primært vil vise seg for enkelte klasser/grupper eller for enkelte fag.

På de områdene som det er vurdert at resultatene ikke er gode nok, har skolens ledelse utarbeidet satsningsområder som skolen skal fokusere på og en årlig utviklingsplan for å iverksette konkrete tiltak for å rette tilstanden som fremkommer etter analyse av resultatene fra ulike undersøkelser. Tiltakene iverksettes i et fellesskap med lærerne gjennom skoleåret.

Fylkesmannen vurderer tilstandsrapporten for skolen som et sentralt dokument i sammenheng med skolebasert vurdering. Her analyseres det en rekke forskjellige faktorer, med tall og vurderinger. Dokumentet har også elementer av evaluering av de tiltakene som er satt inn ved skolen, eksempelvis at lav forekomst av mobbing kan knyttes til bruk av Respektprogrammet. Etter Fylkesmannens vurdering er dette viktig for at skolen skal kunne bygge videre på den innsatsen som allerede er gjort, slik at ressursene skolen setter inn kan brukes mest mulig effektivt. Skolebasert vurdering skal synliggjøre sammenhengen mellom rammebetingelser, organisering, metodevalg og læringseffekt i forhold til læreplaner i fag, prinsipper for opplæringa og generell del i læreplanverket.

Etter vår vurdering har lærere hatt mulighet til å delta i drøftingene av resultatene av undersøkelsene og å delta i deler av analysearbeidet. Det er satt av tid til å arbeide med de ulike tiltakene for lærerne. Ansatte er tydelig reflekterte rundt spørsmålene når det gjelder skolebasert vurdering.

Skolen må gjennomføre slik skolebasert vurdering jevnlig, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I redegjørelsen har ansatte ved skolen vurdert at dette ikke er tilfellet for Lardal barneskole, og har forklart dette med hyppige rektorskifter. Fylkesmannen har imidlertid oppfattet at det er satt i gang et systematisk arbeid for å nå de målene som er satt i utviklingsplanen og at skolen/kommunen gjennom tilstandsrapporten vurderer kunnskapsgrunnlaget og også vurderer endringer i for å nå målene. Skolen er allerede i en prosess for å følge opp endringene fra tidligere vurderinger og mener derfor at skolens praksis samlet sett er innenfor lovens krav.

7.4 Fylkesmannens konklusjon

Lardal kommune /Lardal barneskole oppfyller opplæringslovens krav til en jevnlig vurdering av i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1.

8. Frist for retting av brudd på regelverket

Fylkesmannen har i kapitlene 3 og 4 konstatert brudd på regelverket. I denne rapporten gis Lardal kommune frist til å rette brudd på regelverket, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er **15.12.2016**. Kommunen må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at det bruddet på regelverket er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddet er rettet.

Dersom brudd på regelverket ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Lardal kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Lardal barneskole skole oppfyller kravene til opplæringsloven §§ 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, 3-1 og 3-2.

   Lardal kommune må i denne forbindelse se til at:

   a. Rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget.
   b. Rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til
      - mål for opplæringen
      - hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse
   c. Rektor sikrer at opplæringen samlet dekker
      - alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget
      - individuelle opplæringsmål i IOP.

2. Lardal kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Lardal barneskole skole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

   Lardal kommune må i denne forbindelse se til at:

   a. Innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

3. Lardal kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Lardal barneskole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

   Lardal kommune må i denne forbindelse se til at:

   a. Lærerne veileder elevene om hvilke kompetansemål fra LK06 / mål i IOP som opplæringen er knyttet til.
   b. Lærerne veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget.

9. Skoleeiers frist til å rette

Som nevnt i kapittelet ovenfor er skoleeier gitt frist for å rette de brudd på regelverket som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er **15.12.2016.**

Skoleeier har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Organisasjonskart
- Skolens utviklingsplan
- Tilstandsrapport Lardal kommune (hentet fra nettet)
- Referat fra utviklingstid
- Ukeplaner
- Årsplaner i matematikk, kroppsøving og engelsk på mange trinn
- Egenvurderingsskjemaer fra ledelsen, lærere i kroppsøving, engelsk og matematikk
- Ett enkeltvedtak om særskilt norsk
- Åtte saker om spesialundervisning, herunder enkeltvedtak, sakkyndig vurdering, IOP og årsrapport

Det ble gjennomført stedlig tilsyn 13. og 14. april

Det ble avholdt intervjuer med:

- Rektor
- To avdelingsledere
- Seks lærere
- Foreldre og elever

Fylkesmannen i Vestfold

Lardal kommune
Svarstadtunet 15

3275 Svarstad

Vår saksbehandler / telefon:	Deres referanse:	Vår referanse:	Vår dato:
Kristine Sti 33372438		2016/595 Arkivnr: 632.1	3.2.2017

Avslutning av tilsyn med Lardal kommune/Lardal barneskole. Felles nasjonalt tilsyn med skolebasert vurdering og skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Fylkesmannen i Vestfold har i perioden fra 28. januar 2016 og fram til dags dato ført tilsyn med Lardal kommune i egenskap av skoleeier for Lardal barneskole.

Fylkesmannen ga i endelig tilsynsrapport datert 28. august 2016, frist for Lardal kommune til å rette lovbruddene som ble avdekket i tilsynet og gi tilbakemelding til Fylkesmannen, jf. kommuneloven § 60 d. Fristen for tilbakemelding var 15. desember 2016.

Kommunens tilbakemelding om retting av lovbruddene.
Fylkesmannen mottok kommunens tilbakemelding den 14. desember 2016 og en presisering på epost den 27. januar 2016.

Lardal skole har i sin tilbakemelding redegjort for og sendt inn dokumentasjon på de tiltakene de har satt i gang for å rette lovbruddene. De viser til endring av organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet, blant annet gjennom reetableringen av et team for tilpasset opplærings (TPO), innføring av «skolevandring» og en skriftliggjøring av beskrivelser og forventinger til rutiner i undervisningen gjennom «Standarder for undervisningen». Videre har de gjort justeringer i malene for enkeltvedtak for spesialundervisning og særskilt språkopplæring, og utarbeidet rutiner for årsplaner/lokale fagplaner.

Fylkesmannen har vurdert kommunens tilbakemelding opp mot lovbruddene og finner det sannsynliggjort at lovbruddene i tilsynsrapporten er rettet.

Fylkesmannen tar kommunens erklæring til etterretning. Tilsynet med Lardal anses med dette som avsluttet.

Med hilsen
Oppvekst- og opplæringsavdelingen

Kari Evensen
Utdanningsdirektør

Kristine Sti
fagsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Fylkesmannen i Vestfold
Telefon: 33 37 10 00
Telefaks: 33 37 11 35
E-post: fmvepost@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/vestfold

Postadresse:
Postboks 2076
3103 Tønsberg
Orgnr. 974762501

Besøksadresse:
Statens Park - Hus I
Anton Jenssens gate 4

LARDAL KOMMUNE
Lardal skole

Dato: 13.12.2016

Til Fylkesmann i Vestfold

Vi viser til tilsynsrapport etter tilsyn, ved Lardal barneskole. Tilsynet er gjennomført våren 2016, med stedlig tilsyn 13. og 14. april.
Fra 1.8.2016 inngår Lardal barneskole, sammen med Lardal ungdomsskole, i den nye administrative enheten Lardal skole. Skolen er fortsatt fordelt på de to opprinnelige skolebyggene. Ledelsen ved den nye skolen består av en rektor og 4 avdelingsledere; en avdelingsleder for 1. – 4. trinn, en for 5. – 7. trinn, en for 8. – 10. trinn og en for SFO.

Skolen er fortsatt i en sammenslåingsprosess, der rutiner samordnes, etableres og avvikles. Det er og vil være, noen ulikheter i rutinene for 1. – 7. trinn og 8. – 10. trinn. I dette svaret vil vi som hovedsak legge rutiner og innarbeidede arbeidsmåter på1. – 7. trinn til grunn for vår skriftliggjøring.

Lardal skole er opptatt av å være en levende organisasjon med ansvarlige medarbeidere. Det er således viktig å oppnå god styring og ledelse gjennom flere virkemidler enn rutinebeskrivelser og sjekklister. Vi arbeider kontinuerlig for å utvikle kvalitet gjennom tillitsbasert ledelse og en transparent organisasjon.
Lukkingen av avvik må sees i sammenheng med de innarbeidede arbeidsmåter som er beskrevet i tilsynsrapporten.

Denne tilbakemeldingen har til hensikt å lukke avvikene ved å beskrive endringer som er gjennomført siden tilsynet.

Skolen søker å lukke avvikene både gjennom generelle, og mer spesielle tiltak.

Lardal skole har gjennom høsten beredt grunnen for innføring av «skolevandring». Beskrivelsen (vedlegg) er utarbeidet etter samtaler med Utdanningsforbundet sin plasstillitsvalgte og kollegiet. Dette er et av hovedtiltakene for at rektor skal få økt innsyn i opplæringssituasjonene. Rektor vil gjennom dette også få en formell arena for å følge opp enkelte elever, trinn, lærere eller fag.

Rektor har videreutviklet teksten i enkeltvedtakene om spesialundervisning etter opplæringslovens § 5-1, og særskilt norskopplæring (SNO) (vedlegg).

Skolens organisering av det spesialpedagogiske arbeidet er under revidering, og skal harmonere med kommunens satsning på «Bedre tverrfaglig innsats» (BTI). I den forbindelse er vi i ferd med å reetablere det som het «Team for tilpasset opplæring» (TTO). Nå vil det benevnes som «Tilpasset opplæring team» (TPO).

Postadresse	Besøksadresse	E-post	Telefon
Svarstadtunet 15	Lågaveien 41	barneskolen@lardal.kommune.no	**SFO:** 33 15 52 90
3275 Svarstad	3275 Svarstad		**Vaktm.** 97 59 83 84

Skolens arbeid med opplæringen i fag
Avvikene innenfor området «Skolens arbeid med opplæringen i fag» knyttes i hovedsak til ledelsens manglende sikring.

Lardal skole har beskrevet sine rutiner for utarbeidelse og synliggjøring av lokale fagplaner/årsplaner (vedlegg). Gjennom disse rutinene sikres det at det finnes oppdaterte planer, at planene utarbeides av flere, at de er tilgjengelige for elever, foreldre og øvrige ansatte. Det er også etablert en rutine der avdelingslederne sikrer at de lokale læreplanene dekker alle kompetansemålene.

Lardal skole har nå i sterkere grad skriftliggjort beskrivelsene og forventningene til rutiner i undervisningen. For 1. – 7. trinn har dette utviklet seg gjennom arbeidet med respekt-programmet og arbeidet med vurdering for læring (VFL). Skriftliggjøringen kalles Standarder for undervisningen(vedlegg).
Lardal skole har nå beskrevet sine rutiner knyttet til det spesialpedagogiske arbeidet (vedlegg), herunder etablert en rutine for at avdelingslederne sjekker at IOP ene samsvarer med enkeltvedtakene.

Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte.
Avvikene innenfor området «Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte» knyttes til at elevene i enkelte fag, ikke i tilstrekkelig grad, kjenner kompetansemålene som opplæringen er knyttet til eller hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte fag.

Lardal skole sørger gjennom arbeidet med fagplaner og skolens standarder for et godt grunnlag for at elevene skal kjenne både kompetansemål og vurderingskriterier. Tilsynet fastslår at dette i stor grad skjer.
Ledelsen har nå gjennom «Rutiner for arbeidet med lokale fagplaner», ytterligere arbeid med skolens standarder og etableringen av skolevandring strukturert arbeidet slik at en vil kunne sikre i tilstrekkelig grad, at elevene kjenner kompetansemålene opplæringen er knyttet til og vurderingskriteriene i det enkelte fag.

Oppsummering
Lardal skole er i utvikling. Vi har i denne prosessen søkt å holde på de gode innarbeidede arbeidsmåtene samtidig som vi presiserer rutinene på enkelte kritiske områder. Vi opplever at resultatet balanserer sikring og tillitsbasert ledelse på en tilfredsstillende måte.

Kjetil Vik
Rektor
Lardal skole

Postadresse	Besøksadresse	E-post	Telefon
Svarstadtunet 15	Lågaveien 41	barneskolen@lardal.kommune.no	**SFO:** 33 15 52 90
3275 Svarstad	3275 Svarstad		**Vaktm.** 97 59 83 84

Lardal kommune
Lardal skole

Saksbehandler: Kjetil Vik
Direkte telefon:
Vår ref.: 16/6470
Arkiv: FD-22.08.08
Deres ref.:
Dato: 20.10.2016

Elevmappe Off.loven §13/fvl. §13

Enkeltvedtak om spesialundervisning etter Opplæringsloven § 5-1

Administrativt vedtak:
Skolen legger til grunn at ikke har tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen, og følgelig har behov for spesialundervisning etter § 5-1 i Opplæringsloven.

i tildeles en spesialpedagogisk ressurs på 418 årstimer (Årstimer (timer á 60 minutter) x 38 uker); 114 årstimer med pedagog og 304 årstimer med assistent.

Pedagogtimene gis som grunnleggende leseopplæring i økter på ca. 30 minutter. Ressursen kan deles med inntil 2 elever som er på samme faglige nivå.

Assistentressursen brukes fortrinnsvis i klassen og i fagene engelsk, matematikk og norsk. Ressursen kan også benyttes ute av klasserommet. Bruken vurderes fortløpende i forhold til hva som vil gi beste faglige utbytte.

Det skal utarbeides en Individuell Opplæringsplan (IOP) for deler av faget norsk. IOP skal vise til kompetansemålene i Kunnskapsløftet og ivareta innhold i spesialundervisningen slik det er beskrevet i gjentatt sakkyndig vurdering.

Skolen åpner for at en tredeling av trinnet vil kunne redusere behovet for spesialundervisning.

Henvisninger:
- Opplæringsloven § 5-1
- Gjentatt sakkyndig vurdering av behov for spesialundervisning etter § 5-1 i Opplæringsloven, datert 8.8.16

Saken gjelder:
i ble henvist til PPT i januar 2016.
PPT har skrevet en sakkyndig vurdering som anbefaler at det igangsettes spesialundervisning etter § 5-1 i Opplæringslova.

Vurdering:

. går på et trinn med 33 elever, 8 jenter og 25 gutter. Trinnet er delt i to klasser med en kontaktlærer i hver klasse. ' ı går i en klasse med 17 elever, der 3 av disse er jenter.

Trinnet har en svært brokete elevgruppe og følges spesielt nøye. Det arbeides nå med en tredeling av trinnet; 3 klasser og 3 kontaktlærere.

Sakkyndig vurderinger er skrevet med utgangspunkt i et todelt trinn.
Skolen vurderer det slik at en tredeling kan redusere behovet for spesialundervisning.

Vedtaket vurderes å være sammenfallende med med sakkyndig vurdering

Med hilsen

Kjetil Vik
Enhetsleder

Kopi til:
PP-tjenesten for Larvik og Lardal Postboks 2020 3255 LARVIK

Likelydende brev sendt til:

ORIENTERING OM FRAMGANGSMÅTE M. M. VED KLAGE

Klageadgang:
I henhold til Forvaltningsloven § 28 kan enkeltvedtak påklages til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet til det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket. I Lardal kommune er det Formannskapet som er klageinstans. Dersom klageinstansen avviser klagen, går klagen videre til Fylkesmann i Vestfold. I de tilfeller loven sier at Fylkesmann er klageinstans går klagen direkte dit.

Klagefrist:
Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er mottatt. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. I særlige tilfeller kan det søkes om forlengelse av klagefristen.

Om klagen:
Klagen skal framsettes for det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket. Klagen kan fremsettes muntlig, men erklæringen må da settes opp av forvaltningsorganet. Ta kontakt med forvaltningsorganet dersom De trenger hjelp og veiledning til å formulere klagen.

Klagen må være undertegnet av klageren eller dennes fullmektig og angi det vedtak som påklages og de endringer som ønskes. Klagen bør også begrunnes, og det bør opplyses om forhold som kan ha betydning for vurderingen av saken.

Bistand:
I henhold til Forvaltningsloven § 12 har en part (person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder) rett til å la seg bistå av advokat eller annen fullmektig på alle trinn av saksbehandlingen.

Som fullmektig kan brukes enhver myndig person eller en organisasjon som vedkommende er medlem av. Alle henvendelser i en sak kan gjøres ved fullmektig, og parten har rett til å ha med seg fullmektig i møter med forvaltningsorganet. Fullmektig som ikke er advokat, skal legge fram skriftlig fullmakt.

Adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter:
En part har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, men med visse begrensninger jfr Forvaltningsloven § 18 og 19. Dersom De ønsker å gjøre Dem kjent med eller har behov for veiledning i forhold til saksdokumentene som ligger til grunn for vår vurdering og avgjørelse, ta kontakt med saksbehandler i Lardal kommune.

Dekning av kostnader i forbindelse med klagesaken:
Det er særskilt adgang til å kreve dekning av vesentlige kostnader i forbindelse med klagesaken, for eksempel til advokatbistand. Dette forutsetter vanligvis at underinstansen har gjort en konkret feil som fører til endring av vedtaket. Klageinstansen vil i tilfelle gjøre oppmerksom på retten til å kreve dekning for sakskostnader/omkostninger.

Iverksetting av vedtak:
Underinstansen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Når en part eller en annen med rettslig klageinteresse akter å gå til søksmål eller har reist søksmål for å få vedtaket prøvd ved domsstol, kan organ som nevnt utsette iverksettingen til det foreligger endelig dom.

LARDAL KOMMUNE
Lardal skole

Oktober 2016

Skolevandring skoleåret 2016/17

Det er etter drøftinger med Utdanningsforbundet og kollegiet bestemt å innføre skolevandring ved Lardal skole.
Med skolevandring forstås her at rektor er til stede i klassen/gruppa under opplæringen. En generell målsetting er at rektor i større grad skal få innsyn i skolens opplæring. Det forventes også at det bedrer kontakten mellom rektor og den enkelte lærer.

- Rektor skal være med alle lærere/klasser en gang i løpet av skoleåret
- Det avtales med kollegiet hvilke målsettinger en til enhver tid skal ha med skolevandringen.
    - For skoleåret 2016/17 er det avtalt observasjon av standarder for undervisningen
- Skolevandringen avtales på forhånd med lærer.
- Rektor skal som utgangspunkt være «Aktiv medhjelper» i timen, ikke bare observatør.
- Det skal avtales og gjennomføres en oppsummering etter observasjonen.

Ordningen evalueres av kollegiet i juni hvert år.

Postadresse	Besøksadresse	E-post	Telefon
Svarstadtunet 15 3275 Svarstad	Lågaveien 41 3275 Svarstad	Skole.lardal@lardal.kommune.no	33 15 52 00

Rutiner for årsplaner/lokale fagplaner
Lardal skole

Årsplaner / lokale fagplaner

Hvorfor?
Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd.

Vår

Hva?
- Årsplanene/de lokale fagplanene utarbeides med bakgrunn i læreplanene i LK06. Alle trinn skal ha planer i alle fag

Hvem?
- Faglærer har ansvaret for planen i sitt respektive fag.

Når?
- Planene skal som mål være ferdigstilt på våren, slik at de enkelt kan justeres ved skolestart. Siste frist for ferdigstilling er **15.9.**

Høst

Publisering
- Senest **15.9.** publiseres planene. Kopier leveres avdelingsl.
  1.-7. trinns planer publiseres i Office 365 og på klassenes trinnsider (skolens hjemmeside).
  8.-10. trinns planer publiseres i Fronter (pers.) og på skolens fagsider.

Kontroll
- Avdelingsledere skal ha kontrollert at planene hensynstar alle kompetansemålene i LK06 for det respektive trinn før **uke 40.**

"Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæring og skolebasert vurdering" - 17/00130-3 Orientering fra administrasjon om tilsynsrapport fra fylkesmannen "Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæring og skolebasert vurdering": 1011_001

Organisering av spesialundervisning
Lardal skole

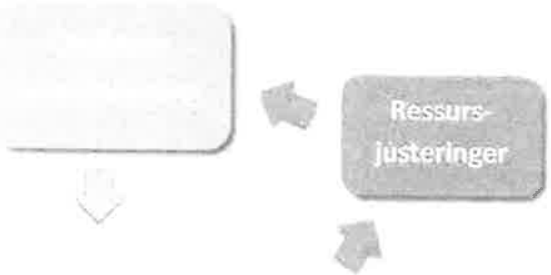

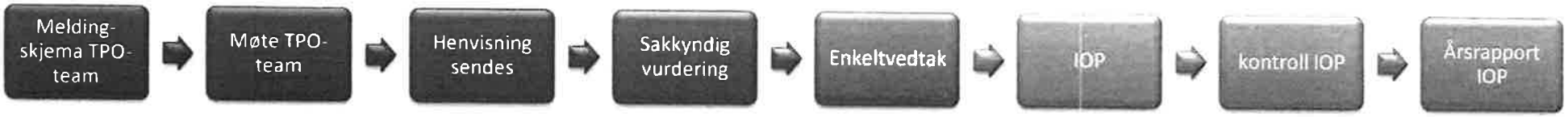

Ansvar:
-

Hvem:
Faglærere, kontaktlærere, foreldre og andre kan sende meldings-skjema til TPO-team, dersom man er usikker på om en elev har tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen. Samtykke innhentes før drøfting

Verktøy:
-Skjema TPO-team
-Samtykkeskjema

Ansvar:
Rektor

Hvem:
TPO-team består av rektor, aktuelle avdelingsledere, SPE-koordinatorer /spes.ped.-team. PPT ved innkalling. Oftest med foreldre.

Hva:
Det vurderes om eksisterende ressurser og arbeidsmåter kan justeres slik at eleven får tilfredsstillende utbytte av undervisningen, eller om det bør sendes henvisning til PPT.

Ansvar:
Skolen, i samarbeid med foreldre/foresatte

Hva:
Skolen benytter henvisningsskjema utarbeidet av PPT i Lardal og Larvik

Ansvar:
Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

Hvem/hva:
PP-tjenesten gjør en sakkyndig vurdering som består av rådføring, utredning og tilråding tilknyttet elevens behov.

Ansvar:
Rektor

Hva:
Skolen ved rektor vurderer og avgjør om eleven har rett til spesial-undervisning og fatter enkeltvedtak. Det skal fattes enkeltvedtak både når spesial-undervisning innvilges og blir avslått.

Ansvar:
Kontaktlærer

Hvem:
Kontaktlærer, faglærere, SPE-lærer

Hva:
Alle involverte pedagoger skal bidra til å forfatte elevens individuelle opplæringsplan (IOP). I Samarbeid m hjemmet.

Når:
Innen 15. september eller fortløpende.

Verktøy:
Visma Flyt

Ansvar:
Avdelingsleder

Hvem:
Avdelingsleder i samarbeid med SPE-koordinatorer/ spes.ped.-team

Hva:
Det skal i løpet av perioden kontrolleres at IOP-en er i tråd med enkeltvedtaket som er fattet.

Når:
Senest i uke 39

Ansvar:
Kontaktlærer

Hvem:
Kontaktlærer, faglærere, SPE-lærer

Hva:
Alle involverte pedagoger skal bidra i evalueringen av IOP. Evalueringen kan legge grunnlaget for ny IOP, et nytt enkeltvedtak eller en ny henvisning.

Når:
8.-10. trinn:
Innen 1.mars (under revisjon)
1.-7. trinn:
Innen 15.mai

Verktøy:
Visma Flyt

"Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæring og skolebasert vurdering" - 17/00130-3 Orientering fra administrasjon om tilsynsrapport fra fylkesmannen "Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæring og skolebasert vurdering": 1011_001

Kilder:

opplæringsloven § 5-4 annet ledd (om samtykke før sakkyndig vurdering)

Fra Udir om spesialundervisning

Innarbeidede arbeidsmåter

"Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæring og skolebasert vurdering" - 17/00130-3 Orientering fra administrasjon om tilsynsrapport fra fylkesmannen "Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæring og skolebasert vurdering": 1011_001

Innmelding TPO-team Lardal skole (tidligere A-skjema)

Elevens/barnets navn	
Fødselsdato:	
Klasse/avdeling:	
Kontaktlærer/pedagog:	

Beskriv problemstillingen

Relevante bakgrunnsopplysninger

Resultater av eventuelle kartleggingsprøver

Har det vært prøvd ut tiltak tidligere? Eventuelt hvilke?

Er det observert endringer etter tidligere utprøvde tiltak?

Annen relevant informasjon:

Sted, dato

Underskrift kontaktlærer/pedagog

Samtykke fra foresatte til tverrfaglig samarbeid

Opphevelse av taushetsplikt og samtykke til utveksling av opplysninger
jf. forvaltningsloven §13a, helsepersonelloven § 22, opplæringsloven § 15-1, barnehageloven §20, barneverntjenesteloven § 6-7

Barnets navn og fødselsdato:

_____ _____

(barnets navn) (barnets fødselsdato)

1. Generell informasjon.

For å kunne vurdere et barn og dets families behov og gi best mulig støtte er det viktig med et godt samarbeid mellom barn, foreldre og ansatte.
For at ansatte i ulike instanser skal kunne støtte ditt/deres barn og din/deres familie sin situasjon, må du/dere gi tillatelse til det. Tillatelsen gir du gjennom denne samtykkeerklæringen.
Det er den eller de som har foreldreansvar for barnet som har rett til å samtykke på vegne av barnet.
Det skriftlige samtykket skal sikre at dere som foreldre vet hvilke opplysninger som blir utvekslet.

2. Hvem gis samtykke?

	Kryss av	Navn eller tjenestefunksjon	Evnt. reservasjon
Koordinerende enhet			
Helsesøstertjenesten			
Omsorgstjenenestene			
Lege			
Fastlege			
Fysioterapi			
Familie/foresatte			
Nav			
Barneverntjenesten			
PPT			
Skole			
Barnehage			
Andre			

Samtykket gjelder fra :_____til:_____ (fyll inn dato).

3. Hva skal opplysningene brukes til?

Beskriv kort og konkret. Eksempler kan være drøfting, samhandling, møter, individuell plan etc.

Barnets mening
Når barnet er fylt 7 år skal det høres, og det skal legges økende vekt på barnets mening ut fra alder og modenhet. Fra 12 år skal barnets mening tillegges stor vekt.

4. Jeg/vi er informert om:

- At samtykket helt eller delvis kan trekkes tilbake når som helst.
- Hva opplysningene skal brukes til, hvem som skal dele opplysningene og på hvilken måte.
- At det ikke skal utveksles fler opplysninger enn nødvendig
- At det er frivillig å gi fra seg opplysninger
- hvilke konsekvenser mine avgrensinger kan ha for tilbudet til mitt barn
- Varighet på samtykket

5. Foreldreansvar

☐ Mor og far har delt foreldreansvar ☐ mor alene ☐ far alene

6. Underskrift

Jeg/vi samtykker til opphevelse av taushetsplikt ved at nevnte instanser kan samarbeide om tiltak og utveksle informasjon seg i mellom:

_____
Sted, dato

_____
Signatur foresatt

_____
Signatur foresatt

LARDAL KOMMUNE
Lardal skole

September 2016

Standarder for undervisningen 1. – 7. trinn

Standardene må sees i sammenheng med arbeidet med ulike utviklingsområder; «Vurdering for læring», «Respekt», «God oppvekst» og «Skolebasert kompetanseutvikling» (SKU) med «Lesing i alle fag» og «Klasseledelse»

Før time:
- Elever og lærere stiller opp ute i «brannrekka» når det ringer. Lærer går sammen med sine elever opp til garderobeplass.
- Før 1. time håndhilser lærer på alle elevene i gangen.
- Når det kommer nye voksne inn til klassen i løpet av dagen, hilser klassen samlet på lærer/voksen.

Oppstart av dag:
- Lærer gjennomgår dagen med elevene. Plan for dagen skrives opp på tavle, eller synliggjøres med symboler som henges opp.

Oppstart av undervisningstime:
- Mål for timen/aktiviteten presenteres/gjennomgås. Det er ønskelig at målet synliggjøres skriftlig på tavle der det er hensiktsmessig.
- Målene skal bygge på målene i læreplan, sentralt og lokalt.
- Plan for timen presenteres/skrives opp på tavle.

Undervisningen:
- Skal bære preg av varierte undervisningsformer og metoder.
- Målene i læreplan skal følges, men arbeidsmetodene og oppgavene skal tilpasses den enkelte elevs behov og nivå.

Avslutning av undervisningstime:
- Som avslutning på timen er det oppsummering/korking av timen (Kan gjøres på ulike måter ut i fra hva som er hensiktsmessig) eks. EXIT-ark, tommeltegn, læringspartner forteller hverandre hva som er lært/gjort, Lærer oppsummerer selv/får elever til å oppsummere felles e.l.)
- Neste time forberedes (eks si hvilket fag som kommer/ hvilken voksen som skal være der/finne fram bøker som skal brukes e.l.).

Postadresse	Besøksadresse	E-post	Telefon
Svarstadtunet 15 3275 Svarstad	Lågaveien 41 3275 Svarstad	Skole.lardal@lardal.kommune.no	33 15 52 00

Vurderingspraksis:

- De fire prinsippene for god vurderingspraksis skal ligge til grunn for vurderingsarbeidet.
- Elevers forutsetninger for å lære kan styrkes dersom de:
  - Forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem.
  - Får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen.
  - Får råd om hvordan de kan forbedre seg.
  - Er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling.
- som en følge av dette skal følgende elementer brukes i undervisningen:
  - Læringspartner.
  - Elever skal delta i utarbeiding av kriterier.
  - Få gode tilbakemeldinger fra lærer underveis i arbeidet.
  - Gis mulighet til egenvurdering på bakgrunn av mål og kriterier.

Postadresse	Besøksadresse	E-post	Telefon
Svarstadtunet 15 3275 Svarstad	Lågaveien 41 3275 Svarstad	Skole.lardal@lardal.kommune.no	33 15 52 00

Arkivsak-dok. 17/00055-1
Saksbehandler Heidi Wulff Jacobsen

Saksgang	Møtedato
Kontrollutvalget i Lardal	23.05.2017

SAK 12/17
KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL ÅRSREGNSKAPET OG ÅRSMELDING 2016

Forslag til uttalelse:

Kontrollutvalget har i møte 23.05.17 behandlet Lardal kommunes årsregnskap 2016 og årsberetning for 2016.

Innledning

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet 2016, administrasjonssjefens årsberetning 2016, revisjonsberetningen av 19.04.17 og revisjonsrapport av 25.04.17.

Driftsregnskapet viser kr 134.232.363,- til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 3.737.874,-.

Til økonomistyringen - driften

- Budsjettdisiplinen i virksomhetene er i hovedsak tilfredsstillende.
- Løpende utgifter skal finansieres med løpende inntekter for å tilfredsstille balansekravet i kommuneloven. Balansekravet innebærer at driftsresultatet minst skal dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger.

- Positivt nettodriftsresultat er kr. 8.450.888,- som utgjør 4,3% av sum driftsinntekter. Det ligger over budsjett, og det skyldes i hovedsak skatteinngang og rammetilskudd. Det positive resultatet er over anbefalt normtall fra Teknisk beregningsutvalg som er satt til 1,75%.

Til økonomistyringen – investeringsregnskapet

- Investeringsregnskapet er avsluttet med udisponert beløp på kr 907.414,-. Det udisponerte beløpet gjelder Svarstad IL til kunstgressbane.

  Blant hovedinvesteringene i 2016 kan nevnes Styrevoll barnehage, utviklingskostnader til næringsareal Berganmoen og signalanlegg på sykehjemmet.

Til balansen

- Gjeldsforhold
  Den totale lånegjelden er på 375 mill. kr pr 31.12.16 inklusiv pensjonsforpliktelsen. Det er en reduksjon på 14 mill. kr. Den langsiktige lånegjelden er økt med 5 mill. kr. Den kortsiktige lånegjelden er redusert med 19 mill. kr. Lånegjelden pr. innbygger i Lardal kommune pr. 31.12.16 er redusert, men fortsatt høy. Høy lånegjeld reduserer kommunens handlefrihet. Kommunen har betalt mer enn lovens krav til minsteavdrag i 2016.

  Kontrollutvalget registrerer at revisor påpeker for meget avsatt til bundet fond på selvkostområdet for vann og at underdekning på feiing ikke var ført på memoriakonto i balansen. Kontrollutvalget forventer at revisors påpeking blir fulgt opp av administrasjonen i 2017.

  Ubrukte lånemidler er økt med 5,6 mill. kr. til 11 mil kr. pr. 31.12.16.

- Likviditet
  Kommunens arbeidskapital er økt i 2016 med 14,9 mill. kr.
  Lardal kommune har tilfredsstillende likviditet som ligger over normtallet.
  Ubrukte lånemidler bidrar blant annet til at likviditeten er tilfredsstillende.

Til den interne kontrollen
Det vises til eget kapitel om internkontroll og styring i årsberetningen 2016 fra rådmannen. Revisor nevner at den interne kontrollen kan forbedres på enkelte områder, og at revisor vil følge det opp i 2017.

Til regnskapstekniske forhold
Kontrollutvalget støtter seg for øvrig til revisors løpende informasjon gjennom året og viser til revisjonsberetningen.

Til grunnleggende rutiner og system
Administrasjonen har tilfredsstillende systemer til disposisjon for utførelse av økonomioppgavene.

Avslutning
Kontrollutvalget registrerer at kommunene har hatt stort fokus i 2016 på å forberede nye Larvik kommune, og at fellesnemndens regnskap inngår i kommuneregnskapet i Larvik kommune.
Kontrollutvalget har ikke ytterligere merknader til Lardal kommunes årsregnskap for 2015

Vedlegg:
Årsregnskapet 2016
Årsberetningen 2016
Revisjonsrapport, 25.04.17
Revisjonsberetningen for Lardal kommune, 19.04.17
Revisjonsberetningen til fellesnemnda i Larvik og Lardal, 12.05.17

Saksframstilling:

Kontrollutvalgets uttalelse om Lardal kommunes årsregnskap og årsberetning for 2016.
Kontrollutvalgsforskriften § 7 angir følgende:

Når kontrollutvalget er blitt forelagt revisjonsberetningen fra revisor, skal utvalget avgi uttalelse om årsregnskapet før det vedtas av kommunestyret eller fylkestinget. Uttalelsen avgis til kommunestyret eller fylkestinget.

Kopi av uttalelsen skal være formannskapet/kommunerådet eller fylkesutvalget/fylkesrådet i hende tidsnok til at det kan tas hensyn til den før dette organet avgir innstilling om årsregnskapet til kommunestyret/fylkestinget.

TELEMARK
KOMMUNEREVISJON IKS

Hovedkontor:
Postboks 2805, 3702 Skien
Tlf.: 35 91 70 30
e-post: post-tkr@tekomrev.no
www.tekomrev.no

Distriktskontor:
Postboks 83, 3833 Bø
Tlf.: 35 05 90 00

Foretaksregisteret:
985 867 402 MVA

Til
kommunestyret i Lardal

Vår ref.: 17/894/holb
Deres ref.:
Arkivkode: 801200

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Lardal kommunes årsregnskap som viser kr 134 232 363 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 3 737 874. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Lardal kommune per 31. desember 2016, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Rådmannen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i kommunens årsberetning ut over det lovbestemte kravet i KL § 48, 5. ledd, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Rådmannens ansvar for årsregnskapet

Rådmannen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Rådmannen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av rådmannen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med kontrollutvalget og rådmannen, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Skien, 19.4.2017
Telemark kommunerevisjon IKS

Lisbet Fines
oppdragsansvarlig/registrert revisor

Birgitte Holmberg
oppdragsrevisor

Kopi: Kontrollutvalget
Formannskapet
Rådmannen

Kontrollutvalget i Lardal kommune
v/Vestfold interkommunale kontrollutvalgssekretariat

Vår ref.: 17/917/holb
Deres ref.:
Arkivkode: 801100

Rapport om revisjon av årsregnskapet til Lardal kommune for 2016

Kommuneloven § 78 nr. 5 sier at revisor skal rapportere resultatene av sin revisjon og kontroll til kontrollutvalget. Denne rapporten er utarbeidet for å forklare vår revisjon av årsregnskapet bedre enn det som fremgår av revisjonsberetningen. Rapporteringen tar også utgangspunkt i dokumentet «Overordnet revisjonsstrategi for regnskapsrevisjon», som tidligere er lagt fram for kontrollutvalget og angir revisors fokusområder for 2016.

Revisjonsberetningen
Revisjonsberetningen er datert 19.4.2017 og er en såkalt normalberetning. Dette betyr at vi ved revisjon av årsregnskapet ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen.

Revisjonsberetningen har fra og med 2016 en annen oppbygging og inneholder ytterligere informasjon. Beretningen innledes med hovedkonklusjonen. Beretningen inneholder videre et avsnitt om «Øvrig informasjon». Hensikten er å avgrense det som omfattes av revisjonsberetningen. Revisor uttaler seg kun om årsregnskapet og den delen av årsberetningen/årsrapporten som omfattes av det lovbestemte kravet i kommunelovens § 48, 5. ledd.

Vi ser det likevel som vår oppgave å lese øvrig informasjon, slik at vi kan vurdere om det er vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet. Dersom den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det.

Under avsnittet «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet» er det redegjort mer detaljert om enkelte elementer i det utførte revisjonsarbeidet. Dette er revisjonshandlinger som også har vært utført tidligere, men som nå rapporteres i revisjonsberetningen.

Årsregnskapet
Årsregnskapet er fremlagt av regnskapssjefen 15.2.2017 og inneholder alle pliktige oversikter og noter iht. forskrift om årsregnskap og årsberetning og kommunal regnskapsstandard (KRS) nr. 6. Det er foretatt noen korrigeringer i regnskapet etter avleggelsen, i samråd med oss.

Vi har ikke avdekket vesentlige feil eller mangler med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, jf. forskrift om årsregnskap og årsberetning § 2 og lov om bokføring.

Driftsregnskapet

Driftsregnskapet viser et netto driftsresultat på 8,4 mill. kr og et regnskapsmessig mindreforbruk på 3,7 mill. kr. I hovedsak skyldes årets mindreforbruk høyere rammetilskudd og skatteinntekter enn budsjettert og positivt resultat på finansområdet. Vi vil bemerke at det er et merforbruk på driftsutgiftene i forhold til budsjettet, der lønnsutgiftene har et merforbruk på hele 6%. Det er fortsatt viktig at enhetene tilpasser utgiftsnivået til de rammene som er til disposisjon. Vi viser for øvrig til rådmannens redegjørelse for årets resultat i årsberetningen.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet viser et udisponert beløp på kr 907 414. Det udisponerte beløpet skyldes at kommunen har fått mottatte avdrag i forbindelse med utlånet til kunstgressbane i Svarstad. Avdragene har vært med å finansiere investeringsregnskapet, framfor lån og annen finansiering, jf. forskrift om årsregnskap § 9.

I veileder for budsjettering og regnskapsføring av investeringer sies det at budsjettet i løpet av året skal nedjusteres, dersom ikke framdriften er som forutsatt i budsjettet. Kommunen har forholdt seg til denne, ved at en del investeringsprosjekter er regulert ned i 2016 og forskjøvet til 2017. Vi ser likevel at mange prosjekter pr. 31.12 har et mindreforbruk i forhold til regulert budsjett på grunn av forsinket framdrift. Låneopptaket har ikke blitt regulert tilstrekkelig ned som følge av dette. Ubrukte lånemidler har derfor økt med om lag 5,6 mill. fra 2015 og er nå oppe i 11 mill. kr. Dette må kommunen ta hensyn til i forbindelse med finansieringen av investeringene for 2017.

Balanseregnskapet

Balansen gir informasjon om kommunens eiendeler, gjeld og egenkapital. Det er derfor viktig at denne til enhver tid viser mest mulig riktige verdier. Vi har kontrollert at administrasjonen har foretatt en gjennomgang av balansepostene i henhold til bokføringslovens §11. Etter vår mening foreligger det god dokumentasjon av de fleste balansepostene. Vi vil anbefale kommunen å foreta en gjennomgang av balansen i forkant av sammenslåingen med Larvik kommune, blant annet når det gjelder anleggsmidlene og fondene.

Selvkostregnskapet

Kommunen har satt opp selvkostberegning for vann, avløp, slam, renovasjon, feiing, bygge- og eierseksjoneringssaker og kart/oppmåling. Se note 16 til årsregnskapet. Vi påpekte i 2015 at det var feil i etterberegningen for vannområdet, ved at kommunen da hadde avsatt for mye til bundne fond. Vi fant også at underdekningen på feiing i 2015 ikke ble bokført på memoriakonto i balansen. Dette er ikke rettet i 2016 og kommunen har heller ikke bokført underdekningen for 2016 mot memoriakonto. Vi vil følge opp at kommunen foretar korrigeringer av tidligere års feil i regnskapet for 2017.

Økonomisk situasjon

Lardal kommune har ifølge kommuneplanens samfunnsdel to hovedmål:

- En gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 1% og økt boligbygging
- Gode oppvekstvilkår

Kommunen har få konkrete, tallfestede mål knyttet til blant annet hvilket nivå man skal ønsker å ha på netto driftsresultat og hvor høy egenfinansieringen skal være over tid. Det er imidlertid satt et mål om en forventet avkastning på Elverksfondet på 5%.

Noen nøkkeltall:

- Det er et krav i kommuneloven at netto driftsresultat skal være tilstrekkelig til å dekke nødvendige avsetninger, for å gi et handlingsrom. Netto resultatgrad angir hvor stort netto driftsresultat er i forhold til årets driftsinntekter. Lardal kommune har for 2016 et netto driftsresultat på 4,3 %. Dette er langt bedre enn kravet på 1,75 %, som staten har satt som mål for en sunn økonomi i kommunene. Resultatet er også langt bedre enn budsjettert.

- Lånefinansieringsgraden angir hvor stor andel av investeringene som er finansiert ved lån fremfor egenkapital. Lånefinansieringsgraden i 2016 har vært stigende over tid, mens den for 2016 kun er på 29%. Grunnen er at kommunen har mottatt avdrag langt utover budsjettert beløp i forbindelse med kunstgressbanen i Svarstad. Det har derfor ikke vært behov for å finansiere investeringsregnskapet med lånemidler utover det som skal dekke startlånene.

- Lardal kommune har en høy og økende lånegjeld. En gjeldsøkning har en negativ effekt på tjenesteproduksjonen, siden renter og avdrag på langsiktig gjeld belastes driftsregnskapet. Lånegjeld pr. innbygger er ca. 50 000 kr. Kommunens lånegjeld i forhold til driftsinntekter forteller om evnen til å betjene gjelden. Dette tallet er redusert fra 62% i 2015 til 57% i 2016 og må ses i sammenheng med at driftsinntektene har økt med enn den langsiktige gjelden i 2016.

- Kommunen har god likviditet. Den kortsiktige gjelden har hatt en kraftig nedgang det siste året, samtidig som det har vært en økning i omløpsmidlene. Økningen skyldes blant annet en økning i ubrukte lånemidler, fordi låneopptaket ikke er blitt tilstrekkelig nedjustert i forbindelse med forsinket framdrift på investeringsprosjektene.

- Disposisjonsfondet har hatt en god økning i 2016, fordi avsetningen har vært større enn bruken. Kommunen har fortsatt en del disponible midler/egenkapital.

Vi viser for øvrig til rådmannens egne analyser av den økonomiske situasjonen i årsberetningen.

Budsjettkontroll
Revisor skal i henhold til forskrift om revisjon § 3 se etter at beløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett og om det foreligger gyldige bevilgninger for den bruk av midler som regnskapet viser. Vi har sett på vedtak om opprinnelig budsjett og plukket ut noen vedtak om budsjettreguleringer og sett hvordan disse er effektuert i regnskapet.

Vi har funnet en del avvik mellom årsregnskapet og regulert budsjett for 2016. Noen avvik er rettet opp i forbindelse med årsoppgjøret og skyldes upresis budsjettering. Eksempler på dette er renteutgifter, avdrag på lån og bruk av disposisjonsfond i driftsregnskapet. Her kunne budsjettet vært regulert ned på et tidligere tidspunkt, slik det kreves i forskrift om årsbudsjett § 10.

Finansforvaltning
Vi har kontrollert om kommunens finansrapportering er i henhold til gjeldende finansreglement og forskrift om finansforvaltning. Vi har også kontrollert om finansplasseringene er i henhold til

strategien i finansreglementet. Kommunen har ingen finansplasseringer som avviker vesentlig fra gjeldende reglement.

Ifølge finansreglementets pkt. 9.2 skal meravkastning fra Elverksfondet utover budsjett avsettes til bufferfond. Det er i henhold til regulert budsjett lagt opp til en netto avkastning på 3,3 mill. kr, som er i tråd med målet om 5% i finansreglementet. Resultatet for året ble en avkastning på 2,9 mill. kr., som utgjør 4,4%, altså litt under budsjettert nivå. Vi viser til omtale i årsberetningen.

Vi er for øvrig kjent med at kommunen i forbindelse med sammenslåingen med Larvik kommune vil ta sikte på å utarbeide et nytt finansreglement for begge kommunene.

Årsberetningen
Vi fikk fremlagt årsberetningen 26.3.2017. Vi har kontrollert at regnskapstallene er konsistente med årsregnskapet og at den inneholder pliktige opplysninger i henhold til kommuneloven § 48 nr. 5, forskrift om årsregnskap og årsberetning § 10 og KRS nr. 6. I hovedsak kontrollerer vi det som er omfattet av del 1-5 og finner konsistens mellom tallmaterialet og regnskapet. Vi har også tatt en gjennomgang av del 6-9, som gjelder tjenesteområdene, jf. det som er sagt om «Øvrig informasjon» under punktet om revisjonsberetningen. Det er en utfyllende beskrivelse av den økonomiske situasjonen for hvert tjenesteområde.

Rådmannens økonomiske internkontroll
Rådmannens internkontroll er en viktig del av egenkontrollen og er med på å sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen, at lover og regler etterleves og at uønskede hendelser unngås. Den økonomiske internkontrollen har også ha betydning for kommunens økonomistyring. Mangler ved internkontrollen vil kunne medføre risiko for feil i årsregnskapet og også kunne medføre økt risiko for økonomiske misligheter.

Revisor skal i henhold til forskrift om revisjon § 3 se etter at kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll. Dersom det avdekkes feil og mangler i de interne rutinene, skal revisor rapportere dette til kontrollutvalget.

Vi har fulgt kommunens arbeid med å styrke egenkontrollen og viser til kommunens omtale av dette arbeidet i årsberetningen. Vi har også plukket ut enkelte områder vi har sett nærmere på:

<u>Økonomi- og finansrapportering</u>
Kommunen har de siste årene hatt fokus på en bedre kvalitet på økonomirapporteringen. Dette har også rådmannen kommentert årsberetningen. Vi har også for 2016 hatt fokus på å følge opp kommunens rapportering på økonomi- og finansområdet, både i forhold til kvalitet og omfang. Se det som er sagt under punktet om budsjettkontroll og finansforvaltning.

<u>Kontroll av utbetalt lønn</u>
Vi har undersøkt hvorvidt de ulike tjenesteområdene i kommunen dokumenterer at man kontrollerer riktigheten av utbetalt lønn. Vi anbefaler at denne kontrollen gjøres og dokumenteres, for å avdekke eventuelle feil. Det ser i dag ikke ut til at det finnes god nok dokumentasjon for at kontroll av lønn utføres. Dette vil vi derfor følge opp i 2017.

Misligheter

Det er viktig at kommunen har rutiner for å forebygge og avdekke misligheter. Vi har årlig møte med kommunens ledelse, med fokus på etiske retningslinjer, saksbehandlingsregler, antikorrupsjon, varsling mv. Vårt inntrykk er at kommunen har fokus på å eliminere muligheter for økonomiske misligheter i sin drift. Det vises til rådmannens redegjørelse om tiltak i årsberetningen. Vi har ikke fått innspill om eller avdekket misligheter i Lardal kommune i 2016.

Særattestasjoner og rådgivning

Vi utfører årlig en del attestasjonsoppgaver og rådgivningstjenester for kommunen, såkalte tilleggstjenester. Noen attestasjoner blir utført i henhold til lov og forskrift og andre i henhold til krav fra eksterne tilskudds-givere. Felles for dem alle er at vi følger internasjonale standarder for attestasjonsoppdrag. Her er noen av attestasjonene vi har utført i 2016:

- Mva. kompensasjon 6. terminer
- Spillemidler
- Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester
- Psykisk utviklingshemmede
- Kommunalt rusarbeid

Vi ser at noen oppstillinger av krav kan være unøyaktige, blant annet kravet knyttet til særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester. Vi ser derfor viktigheten av at alle krav sendes via økonomiavdelingen for en kvalitetssikring før de oversendes revisjonen.

Vi yter også rådgivningstjenester til administrasjonen, både i form av større utredninger og løpende enkeltspørsmål.

Oppsummering

Vi mener framstillingen ovenfor kan være et godt grunnlag for kontrollutvalgets oppfølging av regnskapsrevisjonen for 2016. Forhold av betydning som ikke er endelig avklart ved avslutningen av revisjonen for 2016, vil bli fulgt opp i forbindelse med revisjonen for 2017.

Vi mener at årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil eller mangler og anbefaler at dette fastsettes som Lardal kommunes årsregnskap for 2016.

Skien, 25.4.2017
Telemark kommunerevisjon IKS

Lisbet Fines
oppdragsansvarlig/
registrert revisor

Birgitte Holmberg
oppdragsrevisor

vedlegg: revisjonsberetning for 2016

kopi til: rådmann
økonomisjef
regnskapssjef

TELEMARK
KOMMUNEREVISJON IKS

Hovedkontor:
Postboks 2805, 3702 Skien
Tlf.: 35 91 70 30
e-post: post-tkr@tekomrev.no
www.tekomrev.no

Distriktskontor:
Postboks 83, 3833 Bø
Tlf.: 35 05 90 00

Foretaksregisteret:
985 867 402 MVA

Til Fellesnemnda i Larvik og Lardal kommune

Vår ref.: 17/988/holb
Deres ref.:
Arkivkode: 812200

UAVHENGIG REVISORS BERETNING TIL PROSJEKTREGNSKAP FOR FELLESNEMNDA FOR SAMMENSLÅING AV LARVIK OG LARDAL KOMMUNER

Konklusjon

Vi har revidert prosjektregnskapet for fellesnemnda i Larvik og Lardal kommune for 2016. Prosjektregnskapet består av regnskapsoppstilling og viser totale utgifter på kr 1 203 890,19. Prosjektregnskapet er utarbeidet av fellesnemnda.

Etter vår mening er prosjektregnskapet for fellesnemnda i Larvik og Lardal kommune for 2016 i det alt vesentlige et uttrykk for fellesnemndas resultat og stilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Begrenset distribusjon og bruk

Prosjektregnskapet er utarbeidet for å gi informasjon til fellesnemnda og kommunene Larvik og Lardal. Prosjektregnskapet er derfor ikke nødvendigvis egnet for andre formål.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av prosjektregnskapet.* Vi er uavhengige av fellesnemnda og kommunene slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Fellesnemndas ansvar for prosjektregnskapet

Fellesnemnda er ansvarlig for utarbeidelsen av prosjektregnskapet, og for slik intern kontroll som fellesnemnda finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et prosjektregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av prosjektregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at prosjektregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men det er ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov,

forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert somvesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar basert på prosjektregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i prosjektregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om budsjett

Basert på vår revisjon av prosjektregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for prosjektregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i prosjektregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Skien, 12.5.2017
Telemark kommunerevisjon IKS

Lisbet Fines
Oppdragsansvarlig/registrert revisor

Birgitte Holmberg
oppdragsrevisor

Kopi: kommunestyrene i Larvik og Lardal kommuner
Kontrollutvalgene i Larvik og Lardal kommuner

Arkivsak-dok. 17/00132-1
Saksbehandler Heidi Wulff Jacobsen

Saksgang	Møtedato
Kontrollutvalget i Lardal	23.05.2017

SAK 13/17
BEHANDLING AV PROSJEKTPLAN TIL FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT "BRANNSAMARBEIDET"

Forslag til vedtak:
Prosjektplanen fra Telemark Kommunerevisjon IKS, med de problemstillinger som er fremlagt for forvaltningsrevisjonsprosjektet ”Brannsamarbeidet» godkjennes. Forvaltningsprosjektet dekkes av budsjetterte midler 2017. Rapporten med rådmannens uttalelse leveres til sekretariatet innen 08.11.17 for å bli behandlet i kontrollutvalgsmøtet 22.11.17.

Vedlegg:
Prosjektplan for forvaltningsrevisjonsprosjekt «Brannsamarbeidet"

Saksframstilling:
Kontrollutvalget i Lardal har bestilt prosjektplan for «Brannsamarbeidet» i kontrollutvalgsmøtet 08.02.17 i sak 5/17.

Lardal kommune har et samarbeid om brann- og brannvernstjenester med Kongsberg. Samarbeidet er organisert som et vertskommunesamarbeid hvor Kongsberg er vertskommune og Lardal er samarbeidskommune.

Prosjektplanen er bestilt av kontrollutvalget i Lardal (samarbeidskommunen) og undersøker om Lardal kommune får ivaretatt sin rolle i samarbeidet. Revisor kan ikke undersøke hvordan Kongsberg kommune har organisert tjenesten, og om de leverer tjenester i henhold til de lovkrav som gjelder. I følge kommuneloven § 28 j, er det kontrollutvalget i vertskommunen som utøver kontrollutvalgets myndighet i et vertskommunesamarbeid.

Følgende problemstillinger er fremlagt på bakgrunn av ovennevnte:

1. Er samarbeidsavtalen utformet i tråd med de lovkrav og vedtak som foreligger for vertskommunesamarbeid?
2. Har administrasjonen tilstrekkelig kontroll og styring med at tjenestene utføres i tråd med avtalen og gjeldende lovkrav?
3. I hvilken grad har Lardal en ressursbruk som forventet på brann-samarbeidet?

TELEMARK KOMMUNEREVISJON IKS	Utarbeidet dato: 02.05.17	Prosjekt: Brannsamarbeidet

Prosjektplan

1. Bakgrunn, bestilling og formål

Kontrollutvalget i Lardal har bestilt prosjektplan for «brannsamarbeidet» 08.02.17 i sak 5/17. Brannsamarbeidet er foreslått som prosjekt overordnet analyse og ble i utgangspunktet foreslått som prosjekt av rådmann.

Lardal kommune har et samarbeid om brann- og brannvernstjenester med Kongsberg. Samarbeidet er organisert som et vertskommunesamarbeid hvor Kongsberg er vertskommune og Lardal er samarbeidskommune. Tall i KOSTRA viser at Lardal bruker mer på beredskap mot brann og ulykker enn sammenlignbare kommuner.

I ny kommune vil det trolig fortsatt være behov for tjenester fra Kongsberg, grunnet krav om utrykningstid til sykehjemmet.

I overordnet analyse foreslås det å foreta en gjennomgang av avtalen og kommunens system for å følge den opp.

2. Problemstillinger/vinkling

- Er samarbeidsavtalen utformet i tråd med de lovkrav og vedtak som foreligger for vertskommunesamarbeid?
- Har administrasjonen tilstrekkelig kontroll og styring med at tjenestene utføres i tråd med avtalen og gjeldende lovkrav?
- I hvilken grad har Lardal en ressursbruk som forventet på brann
- samarbeidet?

3. Avgrensning

I følge kommuneloven § 28 j, er det kontrollutvalget i vertskommunen som utøver kontrollutvalgets myndighet i et vertskommunesamarbeid. Denne planen er bestilt av kontrollutvalget i Lardal (samarbeidskommunen) og undersøker om Lardal kommune får ivaretatt sin rolle i samarbeidet. Vi vil ikke undersøke hvordan Kongsberg kommune har organisert tjenesten og om de leverer tjenester i henhold til de lovkrav som gjelder.

4. Kilder for revisjonskriterier/revisjonskriterier

Organisering og oppfølging samarbeidsavtalen

- Samarbeidsavtalen
- Kommuneloven, særlig kommuneloven § 23 og §§ 28 a-k
- Delegasjonsreglement
- Brann og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter

Ressursbruk

- KOSTRA
- Regnskapstall fra Kongsberg og Lardal

5. Metode

Dokumentgjennomgang, regnskap- og KOSTRA-analyse, intervjuer.
Vi vil be Kongsberg kommune om innsyn i regnskapstall for branvernsamarbeidet.

6. Oppstart og leveranse

Oppstart er planlagt i juni/august 2017. Rapporten blir sendt til kontrollutvalgsekretariatet senest 08.11.17.

02.05.17

Geir Kastet Dahle

Arkivsak-dok. 17/00131-1
Saksbehandler Heidi Wulff Jacobsen

Saksgang	Møtedato
Kontrollutvalget i Lardal	23.05.2017

SAK 17/17
VALG AV REVISOR I NYE LARVIK KOMMUNE

Forslag til innstilling:
Kontrollutvalget i Lardal tilrår at nåværende engasjement av Telemark Kommunerevisjon IKS som revisor for Lardal kommune, videreføres for nye Larvik kommune.

Vedlegg:
Ingen

Saksframstilling:
Kommunene Larvik og Lardal skal slås sammen til nye Larvik kommune 01.01.2018. I den forbindelse må det velges revisor for den nye kommunen. Kommunestyrene i de to kommunene har delegert til fellesnemnda å ta stilling til revisjonsordning. Fellesnemnda fatter vedtak på bakgrunn av innstilling fra de to kontrollutvalgene. Etter avtale med prosjektleder for kommunesammenslåingen, utreder Vestfold Interkommunale Kontrollutvalgssekretariat – VIKS saken for kontrollutvalgene i Larvik og Lardal på vanlig måte.

INNDELINGSLOVEN
Prosess og framgangsmåte ved kommunesammenslåing er regulert av Inndelingsloven.

§26, 5.ledd i Inndelingsloven har slik ordlyd:

> *«Nemnda kan få fullmakt til å tilsetje personale i den nye eininga. Dette omfattar også tilsetjing av administrasjonssjef og revisor. Tilsetjing av revisor skjer på bakgrunn av innstilling frå kontrollutvala. Nemnda kan òg få fullmakt til å vidareføre deltaking i interkommunalt samarbeid om revisjon eller vidareføre avtale med annan revisor. Tilsvaranda gjeld for sekretariat for kontrollutvalet. Slikt vedtak skjer etter innstilling frå kontrollutvala.»*

DAGENS ORDNING FOR LARVIK OG LARDAL
Både Larvik og Lardal er deltakere i Telemark Kommunerevisjon IKS.

Telemark Kommunerevisjon IKS er organisert som et interkommunalt selskap. Selskapet har 21 eiere og Larviks eierandel utgjør 15,64%, mens Lardals andel utgjør 0,92%.
Selskapet utfører både regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon for begge kommuner.

ALTERNATIVER FOR ORGANISERING AV REVISJON
Kommuneloven §78 nr.3 åpner for at kommunestyret (i dette tilfelle fellesnemnda etter delegert myndighet) kan velge mellom tre alternative revisjonsordninger:

- Ansette egen revisor
- Delta i interkommunalt samarbeid/selskap
- Kjøpe hele eller deler av revisjonstjenestene i markedet

Uavhengig av hvilken ordning for revisjon som velges, vil revisjonsarbeidet være styrt av detaljerte forskrifter, metoder og standarder, med konkrete krav til utdanning og praksis hos revisorene.

Egen ansatt revisor var en vanlig ordning i tidligere tider. Bortsett fra Oslo og Trondhjem, er det imidlertid svært få kommuner som har dette i dag. Størstepartene av kommunene er deltakere i interkommunale revisjonssamarbeid eller revisjonsselskap. Ca. 12 % av kommunene har konkurranseutsatt revisjonen og kjøper disse tjenestene i markedet.

SEKRETARIATETS VURDERING
I dette tilfelle, hvor både Larvik og Lardal iht. tidligere politiske vedtak er deltakere i Telemark Kommunerevisjon IKS, har fellesnemnda anledning til å videreføre denne ordningen, jfr. Inndelingsloven §26, 5.ledd. Dette framstår som den naturlige løsningen i dette tilfelle.

I prosesser med kommunesammenslåing anses det i tillegg å ha stor verdi med erfaring fra og kunnskap om de kommunene som skal slå seg sammen.

Sekretariatets oppfatning er for øvrig at kontrollutvalgene i begge kommuner har stor tillit til det arbeid som Telemark Kommunerevisjon IKS leverer.

Arkivsak-dok. 17/00065-1
Saksbehandler Heidi Wulff Jacobsen

Saksgang	Møtedato
Kontrollutvalget i Lardal	23.05.2017

SAK 15/17
HENVENDELSE AV 27.01.17, KOPI TIL KONTROLLUTVALGET

Forslag til vedtak:
Kontrollutvalget vurderer grunnlaget for å ta opp henvendelsen som egen sak til behandling, ikke hører inn under kontrollutvalgets oppgaver. Kontrollutvalget registrerer at ordfører har behandlet saken. Kontrollutvalget går ikke videre med henvendelsen.

Vedlegg:
- Kopi til kontrollutvalget fra Erik A. Sørensen/Gruppeleder Tverrpolitiske Liste; e-post av 27.01.17 som inkl. vedlegg dok 1, e-post 25.01.17 til Hanne Jensen Moth fra Lars Johan Røsholt/Gruppeleder Lardal Høyre.
- Svar e-post 31.01.17 fra ordfører til Erik A. Sørensen.
- Interpellasjon til Lardal kommunestyre 04.04.2017 og forslag tilsvar fra ordføreren

Saksframstilling:
I kontrollutvalgsmøtet 08.02.17 ble det under eventuelt muntlig orientert om en henvendelse fra Erik A. Sørensen til ordfører av 27.01.17 hvor Dagfinn Andersen og kontrollutvalgsleder Ivar Dillan var kopiadressater. Sekretariatet mottok e-posten 06.02.17 vedrørende etterbruk av Lardal Herredshus.

Følgende vedtak ble fattet:

> *Kopi av henvendelsen 27.01.17 til kontrollutvalget tas med under posten henvendelser til kontrollutvalget på neste møte.*

Saken gjelder e-post utveksling mellom gruppeleder i Høyre som også er varaordfører og ordføreren i Lardal kommune vedrørende et skriv om flytting av frivillighetssentralen.

Det er ikke stilt noe direkte spørsmål til kontrollutvalget i saken og kontrollutvalget er kun påført med kopi. E-posten av 27.01.17 er stilet til ordfører som har tatt opp saken videre og orientert kontrollutvalget i e-post 31.01.17.

Det vises forøvrig til innholdet i e-postene av 27.01.17 og 31.01.17 samt interpellasjonen med forslag til svar som er vedlagt.

Kontrollutvalget vurderer selv om de ønsker å ta opp henvendelser som egne saker for behandling i utvalget.

Normalt skal kontrollutvalget ikke gå inn i enkeltsaker som behandles av kommunestyret, og kontrollutvalget skal ikke delta i den politiske prosessen i kommunen.

Kontrollutvalget er ikke klageorgan og skal ikke behandle klager.
Dersom dette er å anse som en klage og det ønskes å få omgjort vedtak i saken, bør dette tas opp og behandles av kommunens klageinstans i tråd med forvaltningsloven.

Hanne Jensen Moth

Fra: ljohanro@online.no
Sendt: 25. januar 2017 15:12
Til: Hanne Jensen Moth
Emne: Vedr etterbruk av Lardal Herredshus

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Flagget

Hei!

Som du sikkert veit, så holder en gruppe politikere nå på med å vurdere ulike alternativer ifht etterbuk av herredshuset.

Jeg hører at Frivilligsentralen og biblioteket har snakket sammen om plassering og at det kan være aktuelt å flytte begge tjenestene til herredshuset.

Nedenfor vil jeg argumentere litt for hvorfor jeg mener dagens plassering er best:

Svarstad sentrum er lite og sårbart. Verken private eller offentlige tjenester som tilbys i dag, er noen selvfølge å beholde i framtida. Det er tøff konkurranse i privat næringsliv og det er stramme tider i kommune-Norge.

Å opprettholde et attraktivt sentrum, er helt avgjørende for at man lykkes. Resultatet av å beholde de tjenestene som i dag finnes i sentrum, er at de andre tjenestene består. For at innbyggere/kunder skal bruke tilbudet som er, må det være svært kort avstand mellom de ulike funksjonene.

Skoleelevene har i dag en unik mulighet til å finne alt mulig av bøker på biblioteket, pga den nære plasseringen. Det samme med Frivilligsentralen og leksehjelp eller bare for besøk eller for å spille litt.

Jeg tror det er for langt bort til Herredshuset. Slik jeg kjenner Lardølingen, liker vi ikke å gå for langt, ei heller kjøre og parkere flere steder.

En sentrumsnær plassering, slik som i dag, er avgjørende for å holde besøkstall/utlånstall gode.

Skulle det skje, at besøkstall på Frivilligsentralen og utlånstall på biblioteket går ned, så kommer vi politikere til å ha ei stri tørn overfor Larviks politikere med å forsvare opprettholdelse av disse tjenestene.

Lardal Herredshus ligger i et boområde og er litt bortgjemt.

JEG TROR PÅ:
Med en fortsatt plassering i sentrum, med nærheten til skoler og der hvor folk ferdes, tror jeg på et trivelig og godt sentrum for innbyggerne våre.

Jeg tror på å beholde Frivilligsentral og bibliotek i Svarstad i framtida.

Det jobbes også aktivt med å lage et grønt park-område på plassen ved ungdomsskolen, med krakker og grøntanlegg til glede for turister og innbyggere. Denne plassen vil trolig føre til mer liv i sentrum

Jeg tror at Larvik kommunes servicekontor kan samlokaliseres i området ved bibliotek og Frivilligsentral og at dette vil ha positive synergieffekter for hverandre.

HVORFOR FÅR DU DENNE INFORMASJONEN:

Heidi Wulff Jacobsen

Emne: UTILBØRLIG PÅVIRKNING PÅ LEDER AV FRIVILLIGSENTRALEN? Re: Etterbruk Lardal herredshus - forslag til arealfordeling - tegning

AppServerName: viks.public360online.com
DocumentID: 17/00065-2
DocumentIsArchived: -1

Fra: Ivar Dillan [mailto:ivar@designett.no]
Sendt: 6. februar 2017 13:05
Til: Heidi Wulff Jacobsen <hwj@viksre.no>
Emne: Fwd: UTILBØRLIG PÅVIRKNING PÅ LEDER AV FRIVILLIGSENTRALEN? Re: Etterbruk Lardal herredshus - forslag til arealfordeling - tegning

Hei, her er mailene. Erik Sørensen er opposisjonsleder. Lars Johan Røsholt er varaordfører.

Ivar

Videresendt melding:

Fra: Knut Olav Omholt <knut.olav.omholt@lardal.kommune.no>
Emne: SV: UTILBØRLIG PÅVIRKNING PÅ LEDER AV FRIVILLIGSENTRALEN? Re: Etterbruk Lardal herredshus - forslag til arealfordeling - tegning
Dato: 31. januar 2017 kl. 08.19.10 CET
Til: Erik A. Sørensen <eas@eas-as.no>
Kopi: "liv.grinde@gmail.com" <liv.grinde@gmail.com>, "ahlofstad@gmail.com" <ahlofstad@gmail.com>, "ljohanro@online.no" <ljohanro@online.no>, "magdalenalindtvedt@gmail.com" <magdalenalindtvedt@gmail.com>, Mette Hvål <mette.hval@lardal.kommune.no>, Britt Lie <britt.lie@lardal.kommune.no>, dagfinn andersen <dagfian@msn.com>, "ivar@designett.no" <ivar@designett.no>

Til Erik Sørensen!

Som ordfører har jeg tatt dette opp med Lars Johan Røsholt.
Han har forstått at dette ikke var bra.

Mvh

Knut Olav Omholt
Ordfører i Lardal

Fra: Erik A. Sørensen [mailto:eas@eas-as.no]
Sendt: 27. januar 2017 16:50
Til: Knut Olav Omholt
Kopi: liv.grinde@gmail.com; ahlofstad@gmail.com; ljohanro@online.no; magdalenalindtvedt@gmail.com; Knut Olav Omholt; Mette Hvål; Britt Lie; dagfinn andersen; ivar@designett.no
Emne: UTILBØRLIG PÅVIRKNING PÅ LEDER AV FRIVILLIGSENTRALEN? Re: Etterbruk Lardal herredshus - forslag til arealfordeling - tegning

Hei Knut Olav

Jeg er blitt gjort kjent med at varaordfører Lars Johan Røsholt (H) har tatt kontakt med leder av Frivilligsentralen (se epost under) for å påvirke utfallet i prosessen. Jeg synes slik "lobby virksomhet" og forsøk å påvirke oppfatningen til leder av Frivilligsentralen, som varaordfører og folkevalgt Lars Johan Røsholt her står for, ikke er akseptabel. Leder av frivilligsentralen er kommunalt ansatt og vi som folkevalgte har klare regler på hvordan vi skal gå frem, om og når og om vi ønsker å kontakte kommunalt ansatte. Vi er midt i en åpen prosess om bruk av Herredshuset etter at kommunen er nedlagt og er ikke denne typen forsøk på å påvirke utfallet av prosessen og resultatet utilbørlig?

Vi ønsker alle en god og åpen prosess, men med slik "lobbyaktivitet" og forsøk på press som varaorføreren her utøver, er jeg usikker på om resultatet nå inettertid fremkommer av en god og åpen prosess, slik vi alle ønsker.

mvh
Erik A. Sørensen
Gruppeleder Lardal Tverrpolitiske Liste

INTERPELLASJON TIL LARDAL KOMMUNESTYRE DEN 4.4.2017

Forslagsstiller: Lardal Tverrpolitiske Liste v/Erik A. Sørensen

ÅPENHET OG LOBBYISME

FORSLAG TIL VEDTAK:

Rådmannen fremmer sak for kommunestyret innen 1.7.2017 på hvordan Lardal kommune kan skape større bevissthet rundt lobby virksomhet og kjøreregler for åpenhet om kontakt med folkevalgte og påvirkning fra innbyggere, næringsliv og interesseorganisasjoner.

BAKGRUNN:

Folkevalgte i Lardal er valgt til å representere innbyggerne. For å ivareta dette ansvaret og sikre at vedtak er i tråd med innbyggernes ønsker og behov er det nødvendig med god kontakt med innbyggerne og ulike interesser i lokalsamfunnet, også mellom valgene. Tilliten mellom innbyggere og folkevalgte blir styrket når vi som folkevalgte lytter og tar hensyn.

Samtidig kan kontakt med innbyggere, næringslivet og andre aktører også innebære en form for påvirkning og innflytelse der bestemte interesser, gjerne ressurssterke, får oppmerksomhet og blir tillagt vekt i den kommunale beslutningsprosessen. Dette samtidig med at konkurrerende interesser, gjerne uten tilsvarende ressurser eller kunnskap om prosessene, ikke når fram med sin informasjon og dermed kan stå i fare for ikke å bli hørt eller tatt hensyn til i samme grad. Informasjon som kommer til folkevalgte gjennom slik påvirkning og uten offentlighet, kan oppfattes som utilbørlig påvirkning. Veien fra utilbørlig påvirkning til korrupsjon kan dessuten være kort og grenseoppgangene vanskelige.

Dersom det ikke er kjent for omverdenen hvem som har forsøkt å påvirke gjennom lobbyvirksomhet, eller hva slags form for kontakt lobbyistene har hatt med folkevalgte og beslutningstakerne, kan dette redusere tilliten til at beslutningsprosessene har gått riktig for seg.

For å redusere risikoen for at folkevalgte i Lardal kan bli beskyldt for utilbørlig påvirkning, foreslår Lardal Tverrpolitiske Liste at Lardal kommune ber rådmannen legge frem sak med kjøreregler for hvordan slik kontakt kan synliggjøres for øvrige folkevalgte, administrasjonen og innbyggere. Se forslag til vedtak over.

Forslag til svar:

Kommunestyret vedtok den 27.9.2016 i sak 097/16 Delegeringsreglement - med regler for folkevalgte organer. Delegeringsreglementets kapittel 18 Etiske retningslinjer for folkevalgte og ansatte i Lardal kommune har som formål å sikre en god etisk praksis og definere felles standarder for folkevalgte og ansatte i Lardal kommune.

Vedtatte etiske retningslinjer omtaler forholdet til innbyggerne, lojalitet, omdømme, habilitet og gaver/andre fordeler.

Åpenhet er et viktig element i forhold til spørsmål om lobbyisme og utilbørlig påvirkning. Lardal kommune legger inngående brev på offentlig postjournal, har arkivplan med arkivregler som ivaretar offentliglovens regler og innsynsrett.

Det viktigste er å sikre en atferd fra både folkevalgte og ansatte som forhindrer lobbyister å legge utilbørlig press på beslutningsprosesser. Bevisstgjøring og holdningsskaping vil være det viktigste i dette, noe som evt. kan settes opp som tema i folkevalgtopplæring. At temaet tas opp, som her gjennom en interpellasjon, bidrar til denne bevisstgjøringen.

Ordfører ser ikke behovet for å utarbeide kjøreregler ut over allerede vedtatte etiske retningslinjer.

Arkivsak-dok. 16/00219-4
Saksbehandler Heidi Wulff Jacobsen

Saksgang	Møtedato
Kontrollutvalget i Lardal	23.05.2017

SAK 16/17
REFERATSAKER 2017

Forslag til vedtak:
Referatsaken tas til orientering.

Vedlegg:
- Innkalling til møte i representantskapet i Telemark Kommunerevisjon IKS den 19.03.17
- Revisjonsberetning av 15.03.17 for selskapet TKR

Saksframstilling:
Lardal kommune er medeier i Telemark Kommunerevisjon IKS og regnskapet 2016 er revidert av Romerike Revisjon.

ROMERIKE REVISJON IKS

Representantskapet i Telemark kommunerevisjon IKS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Telemark kommunerevisjon IKS' årsregnskap som viser et overskudd på kr 1 168 988. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016 og resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av selskapets åpenhetsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig lederes ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet. For mer utfyllende beskrivelse av revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet vises til vedlegg til revisjonsberetningen.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.

- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Jessheim 15.3.2017

Børge Haukland
Oppdragsansvarlig revisor

TELEMARK
KOMMUNEREVISJON IKS

Representantskapets medlemmer
Ordførere og fylkesordfører
Rådmennene og fylkesrådmann
Leder i kontrollutvalgene
Styrets medlemmer og 1. varamedlem

Hovedkontor:
Postboks 2805, 3702 Skien
Tlf.: 35 91 70 30
e-post: post-tkr@tekomrev.no

Distriktskontor:
Postboks 83, 3833 Bø
Tlf.: 35 05 90 00

Foretaksregisteret:
985 867 402

Vår ref.: 17/627/ke
Deres ref:
Arkivref.: 902000

Innkalling til møte i representantskapet

Det innkalles til representantskapsmøte i Telemark kommunerevisjon IKS (TKR)

onsdag 19. april 2017 kl. 10.00 i Tingsalen på Fylkeshuset, Skien

Agenda:

10:00 – 11:30 Faglige orienteringer

- Korrupsjonsrisiko
  - hva er revisors rolle og hvilke forventninger kan eier ha til revisors arbeid
  - eksempel fra forvaltningsrevisjon av byggesaksbehandling

11:30 – 12:15 Lunsj

12:15 – 14:00 Offisiell del årsmøtesaker med følgende foreløpige saksliste:

Vedtakssaker:

01/17	Konstituering av møtet
02/17	Valg av to representanter til å undertegne protokollen
03/17	Protokoll fra møte 26.04.2016
04/17	Fastsettelse av årsregnskap og årsberetning 2016
05/17	Fastsettelse av revidert budsjett for 2017
06/17	Fastsettelse av økonomiplan 2018-2021
07/17	Valg av styremedlemmer
08/17	Fastsettelse av honorarer

TELEMARK
KOMMUNEREVISJON IKS

Orienteringssaker:
09/17 Åpenhetsrapport 2016
10/17 Orientering om veien videre i samarbeidet med Buskerud kommunerevisjon IKS, Sandefjord Distriktsrevisjon, Telemark kommunerevisjon IKS og Vestfold kommunerevisjon

De som ikke kan møte av representantskapets faste medlemmer må gi beskjed snarest på tlf. 35 91 70 30 eller e-post: post-tkr@tekomrev.no slik at vararepresentanter kan innkalles.

De som kun ønsker å møte til den offisielle årsmøtedelen og ikke ønsker lunsj bes gi melding om dette på samme telefon og e-post.

Varamedlemmer møter kun ved særskilt innkalling.

Vi ber om tilbakemelding dersom ordførere/fylkesordfører og rådmenn/fylkesrådmann fra regionene ønsker å delta på representantskapets møte.

Skien, 24. mars 2017
Telemark kommunerevisjon IKS

Rune Høiseth
Representantskapets leder
sign.

Kjell Ekman
sekretær for representantskapet
sign.

Kopi: Kontrollutvalgene i Telemark, Larvik kommune og Lardal kommune v/leder,
Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS og Vestfold Interkommunale Kontrollutvalgssekretariat,
Romerike Revisjon IKS – varsling i henhold til KL § 80.

TELEMARK
KOMMUNEREVISJON IKS

MØTEINNKALLING

Utvalg: REPRESENTANTSKAPET
Møtested: FYLKESTINGSSALEN, FYLKESHUSET, SKIEN
Møtedato: 19. april 2017 KL. 12.15

Eventuelle forfall meldes til tlf. 35 91 70 30
Varemedlemmer møter etter nærmere avtale.

VEDTAKSSAKER

Saksnr.	Tittel
01/17	**KONSTITUERING AV MØTET**
02/17	**VALG AV TO REPRESENTANTER TIL Å UNDERSKRIVE PROTOKOLLEN SAMMEN MED LEDER**
03/17	**PROTOKOLL FRA REPRESENTANTSKAPETS MØTE 26. APRIL 2016**
04/17	**FASTSETTELSE AV ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING 2016**
05/17	**FASTSETTELSE AV REVIDERT BUDSJETT 2017**
06/17	**FASTSETTELSE AV ØKONOMIPLAN 2018 – 2021**
07/17	**VALG AV STYREMEDLEMMER**
08/17	**FASTSETTELSE AV HONORARER**

ORIENTERINGSSAKER

09/17	**ÅPENHETSRAPPORT 2016**
10/17	**ORIENTERING OM STATUS I SAMARBEIDET MELLOM BUSKERUD KOMMUNEREVISJON IKS, TELEMARK KOMMUNEREVISJON IKS OG VESTFOLD KOMMUNEREVISJON**

Sak 01/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler:	Kjell Ekman	
Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
01/17	Representantskapet	19.04.17

KONSTITUERING AV MØTET

Innstilling:
Saken legges frem uten innstilling til vedtak.

Telemark kommunerevisjon IKS
Skien, 24. mars 2017

Kjell Ekman
daglig leder

Saksdokumenter
Ingen

Sak 02/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler:	Kjell Ekman	
Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
02/17	Representantskapet	19.04.17

VALG AV TO REPRESENTANTER TIL Å UNDERSKRIVE PROTOKOLLEN SAMMEN MED MØTELEDER

Innstilling:
Saken legges frem uten innstilling til vedtak.

Telemark kommunerevisjon IKS
Skien, 24. mars 2017

Kjell Ekman
daglig leder

Saksdokumenter
Ingen

Sak 03/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler:	Kjell Ekman	
Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
03/17	Representantskapet	19.04.17

PROTOKOLL FRA REPRESENTANTSKAPETS MØTE 26. APRIL 2016

Innstilling:
Representantskapet godkjenner protokollen fra møte 26. april 2016.

Saksframstilling
Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll fra møtet. Protokollen underskrives av møtelederen og to av representantskapets medlemmer som velges ved møtets begynnelse, jf. IKS-loven § 9 siste ledd.

Telemark kommunerevisjon IKS
Skien, 24. mars 2017

Kjell Ekman
daglig leder

Saksdokumenter
Protokollen fra representantskapets møte 26. april 2016.

Sak 04/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler:	Kjell Ekman	
Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
04/17	Representantskapet	19.04.17

ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING 2016

Innstilling
Saken legges fram for representantskapet med følgende innstilling fra styret:

1. Representantskapet godkjenner årsregnskapet for 2016 for Telemark kommunerevisjon IKS med et overskudd på kr 1 168 988.

2. Overskuddet på kr 1 168 988 overføres selskapets egenkapital.

3. Representantskapet godkjenner årsberetningen for 2016.

Saksframstilling:
Generelt
Regnskapet er bokført ved seksjonen for økonomi i Telemark fylkeskommune. Regnskapet er i samsvar med selskapsavtalens § 22 ført etter regnskapslovens bestemmelser. Representantskapet har valgt Romerike Revisjon IKS som revisor for selskapet. Revisjonsberetningen følger vedlagt. Det vises til vedlagte spesifiserte regnskap for detaljer.

Inntekter
Driftstilskuddene fra eierne er samlet redusert med kr 633 961 sammenliknet med 2015 som tilsvarer 2,8 %. Dette er i samsvar med avtalene om driftstilskudd som ble inngått med virkning fra 2015. Driftstilskuddene fra tre store eiere som representerte 39,5 % av driftsinntektene i 2015 er for 2016 redusert med kr 1 081 447 tilsvarende 12,0 %. Tre eiere som representerte 21,9 % av inntektene i 2015 betalte uendret driftstilskudd i 2016. De øvrige 15 eierne som representerte 38,6 % av driftstilskuddet i 2015 fikk økt sitt driftstilskudd for 2016 med kr 440 186 tilsvarende 5%.

Samlet reduksjon i driftsinntekter utgjør kr 364 612 tilsvarende 1,5 % sammenliknet med årsregnskap 2015. Andre driftsinntekter (utover driftstilskudd) viser en økning på kr 269 349 sammenliknet med 2015. Mersalg har dermed kompensert for mer enn 2/3 av reduksjonen i driftstilskuddene.

Driftskostnader
Personalkostnadene viser en økning på kr 296 095 tilsvarende 1,6 % sammenliknet med 2015. De direkte lønnskostnadene er økt med kr 24 997 tilsvarende 0,2 %. Antall årsverk er redusert med 1,7 som tilsvarer 6,5 % av kapasiteten. Sykefraværet har gått ned og refusjonene fra NAV er redusert med kr 82 636. Pensjonskostnadene viser imidlertid en økning på kr 399 230.

Årsresultat
Årsresultatet for 2016 viser et overskudd på kr 1 168 988. Revidert budsjett for 2016 vedtatt i representantskapet 26. april 2016 viste et årsresultat på kr 66 000. Budsjettavviket på kr 1,1 mill. skyldes økte inntekter med kr 428 tusen, reduserte personalkostnader med kr 499 tusen og reduserte øvrige driftskostnader med kr 165 tusen.

Eiendeler – omløpsmidler
Omløpsmidler består blant annet av tre bankkonti på totalt kr 11 260 470, hvorav konto for skattetrekk er sperret og utgjør kr 828 938 og kr 1 775 000 utgjør selskapskapitalen. Kundefordringer utgjør kr 224 293 og fordringer på momskompensasjon og NAV utgjør kr 290 764.

Kortsiktig gjeld
Gjelden består blant annet av leverandørgjeld med kr 252 765, skyldig arbeidsgiveravgift og merverdiavgift på totalt kr 584 986. Avsatte feriepenger utgjør kr 1 819 502 (inkl. arbeidsgiveravgift).

Egenkapital
Egenkapital består av innskutt selskapskapital på kr 1 198 500 og opptjent egenkapital på kr 7 951 081 (inkl. overføring av overskudd 2016).

Likviditetsgrad og gjeldsgrad
Likviditetsgrad 1 måler selskapets evne til å dekke betalingsforpliktene ved forfall. Denne bør være over 1,5. Pr. 31.12.16 viser likviditetsgrad 1 i TKR 3,1 mot 3,4 pr. 31.12.15.
Gjeldsgraden viser hvor stor gjelden er i forhold til egenkapitalen og bør ligge under 1. Pr. 31.12.15 viser gjeldsgraden i TKR 0,38 mot 0,44 pr. 31.12.15.

Pensjonsforpliktelser
I samsvar med regnskapslovens bestemmelser for små foretak er pensjonsforpliktelsene ikke balanseført. Aktuarberegningen viser en netto pensjonsforpliktelse på kr 14,8 mill. inkl. arbeidsgiveravgift pr. 31.12.16 sammenliknet med kr 13,7 mill. pr. 31.12.15. Økningen i forpliktelsen på kr 1,1 mill. tilsvarer omtrent årets regnskapsmessige overskudd.

Årsberetningen
Det er for 2016 utarbeidet årsberetning som tilfredsstiller regnskapslovens krav.

Disponering av årets resultat
I det fremlagte årsregnskapet er årets overskudd tillagt annen egenkapital. Det er fortsatt slik at ikke bokførte pensjonsforpliktelser (kr 14,8 mill.) overstiger bokført egenkapital (kr 9,1 mill.) Underdekningen er svakt redusert fra kr 5,7 mill. i 2015 til kr 5,6 mill. i 2016. Av den grunn foreslår styret at årets regnskapsmessige overskudd tillegges selskapet egenkapital.

Telemark kommunerevisjon IKS
Skien, 24. mars 2017

Kjell Ekman
daglig leder

Saksdokumenter:
Årsregnskap og årsberetning 2016

Sak 05/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler:	Kjell Ekman	
Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
05/17	Representantskapet	19.04.17

FASTSETTELSE AV REVIDERT BUDSJETT 2017

Innstilling:
Representantskapet fastsetter revidert budsjett 2017.

Saksfremstilling:
Representantskapet i Telemark kommunerevisjon IKS (TKR) skal i henhold til Forskrift om årsbudsjett for interkommunale selskaper fastsette bindende økonomiske rammer for kommende kalenderår innen utgangen av året. Styret fastsetter fordelingen av de økonomiske rammene. Regnskapet skal føres etter regnskapslovens bestemmelser, jf. § 22 i selskapsavtalen.

Representantskapet vedtok budsjettet for 2017 i sitt ordinære møte den 26. april 2016. Budsjettforutsetningene har endret seg i perioden som har gått siden vedtaket. Det fremlegges derfor et revidert budsjett for vedtak i representantskapet. Driftstilskuddene er uendret, mens øvrige inntekter er økt med kr 355 tusen basert på erfaring med faktisk realiserte inntekter i 2016. Personalbudsjettet er økt. Dette skyldes behov for en nyansettelse. Gjennom en periode på noe over tre år er bemanningen i selskapet redusert med ca. 25%, alt ved naturlig avgang. Selskapet har nå behov for en nyansettelse. KLP's premieprognose for 2017 er innarbeidet. Prognosen har økt med ca. kr 100 tusen. Øvrige kostnader er noe redusert basert på faktiske erfaringstall for 2016.

Siden TKR følger regnskapsloven budsjetteres ikke avsetninger til fond.

Skien, 24. mars 2017
Telemark kommunerevisjon IKS

Kjell Ekman
daglig leder

Saksdokumenter:
Revidert budsjett for 2017

Sak 06/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler:	Kjell Ekman	
Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
06/17	Representantskapet	19.04.17

FASTSETTELSE AV ØKONOMIPLAN 2018 – 2021

Innstilling:
Revisjonsstyret anbefaler representantskapet å fastsette økonomiplan for perioden 2018-2021 for Telemark Kommunerevisjon IKS med en kostnadsramme i 2018 på kr 24,6 mill., på kr 24,2 mill. i 2019, på kr 24,5 mill. i 2020 og på kr 25,0 mill. i 2021.

Saksfremstilling:
Det første året i økonomiplanperioden er også første året etter utløpet av den avtalte nedtrappings-perioden på driftstilskuddene for de største eierne. I tråd med avtalen er det lagt inn deflatorjustering for alle basert på 2,5% årlig for alle eiere.

Larvik og Lardal kommuner vil være sammenslått fra 01.01.2018. Tilskuddet fra Lardal er tatt ut f.o.m. 2018. Fra og med 2020 er driftstilskuddet for den sammenslåtte kommunen Bø-Sauherad redusert. Effekten av regionreformen er ikke hensyntatt. Avhengig av hvor regionens økonomifunksjon blir lokalisert vil utfallet av denne få stor betydning for TKR.

Lønnskostnadene er forutsatt økt med 2,5% år over år. Kjent personalavgang i planperioden er lagt inn. Øvrige driftskostnader er økt med en antatt deflator på 2,5% år over år.

Det gir et akkumulert overskudd i planperioden på kr 812 tusen etter et isolert underskudd på kr 527 tusen i 2018. Dette underskuddet dekkes av selskapet egenkapital. Selskapet har god likviditet til å håndtere dette underskuddet.

Telemark kommunerevisjon IKS
Skien, 24. mars 2017

Kjell Ekman
daglig leder

Sakspapirer:
Økonomiplan 2018 – 2021

Sak 07/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler:	Kjell Ekman	
Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
07/17	Representantskapet	19.04.17

VALG AV STYREMEDLEMMER

Innstilling:
Alle eiervalgte styremedlemmer er på valg bortsett fra Liv Grinde. Valgkomiteen vil legge frem sin innstilling på møtet. Innstillingen vil også inneholde forslag til ulik valgperiode slik at halve styret er på valg hvert annet år.

Telemark kommunerevisjon IKS
Skien, 24. mars 2017

Kjell Ekman
daglig leder

Saksdokumenter:
Ingen

Sak 08/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler: Kjell Ekman

Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
08/17	Representantskapet	19.04.17

FASTSETTELSE AV HONORARER

Innstilling:
Det foreslås uendrede honorarer til selskapets tillitsvalgte.

Saksfremstilling:
Representantskapsmøtet våren 2015 regulerte honorarene til selskapets tillitsvalgte med ca. 25%. Honorarene hadde da stått uten regulering siden 2009.

Styreleder	kr 42 500
Nestleder	kr 18 250
Medlem	kr 9 100

I tillegg til det faste honoraret utbetales en ulegitimert møtegodtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste for de som er i arbeid på kr 1 250 pr møte. Denne godtgjørelsen gjelder også for vararepresentanter som møter. Alternativt kan det utbetales tapt arbeidsfortjeneste basert på fremlagt dokumentasjon.

Representantskapets leder	kr 12 500

Møtegodtgjørelse og reisekostnader for representantskapets medlemmer for øvrig dekkes av den enkelte representants eierkommune/fylkeskommune i tråd med KS sine anbefalinger.

Telemark kommunerevisjon IKS
Skien, 24. mars 2017

Kjell Ekman
daglig leder

Saksdokumenter:
Ingen

Sak 09/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler:	Kjell Ekman	
Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
09/17	Representantskapet	19.04.17

ÅPENHETSRAPPORT 2016

Innstilling
Representantskapet tar åpenhetsrapporten for 2016 til orientering.

Saksframstilling
Revisorloven krever at revisor i privat sektor årlig skal avgi åpenhetsrapport. Kommunalt eide revisjonsselskaper omfattes ikke av revisorloven, og dermed heller ikke av kravet om årlig åpenhetsrapport. Åpenhet er viktig i offentlig sektor og det vil være et poeng at også kommunal revisjon framstår minst like åpen som privat revisjon. Norges kommunerevisorforbund (NKRF) har på bakgrunn av dette utarbeidet en veileder for bruk av åpenhetsrapport i kommunal sektor.

TKR har utarbeidet åpenhetsrapporter de siste årene. Rapporten blir sendt alle våre eiere og legges ut på vår hjemmeside. Årsberetningen inneholder derfor kun krav som stilles i regnskapsloven.

Telemark kommunerevisjon IKS
Skien, 24. mars 2017

Kjell Ekman
Daglig leder

Saksdokumenter
Åpenhetsrapport 2016

Sak 10/17

REPRESENTANTSKAPET

Saksbehandler:	Kjell Ekman	
Saksnr.	**Utvalg**	**Møtedato**
10/17	Representantskapet	19.04.17

ORIENTERING OM STATUS I SAMARBEIDET MELLOM BUSKERUD KOMMUNEREVISJON IKS, TELEMARK KOMMUNEREVISJON IKS OG VESTFOLD KOMMUNEREVISJON

Innstilling
Representantskapet tar saken til orientering.

Telemark kommunerevisjon IKS
Skien, 24. mars 2017

Kjell Ekman
daglig leder

Saksdokumenter:
Ingen

TELEMARK KOMMUNEREVISJON IKS

SAK 3/17

MØTEPROTOKOLL

Representantskapet

De valgte representantene ble innkalt til møte:

Møtested: Fylkestingsalen, Fylkeshuset, Skien
Møtedato: 26.04.2016 Tid: 12.15 – 14.00

Vedtakssaker:

Sak: 01/16
Konstituering av møtet og valg av ny leder og nestleder i representantskapet

Leder av representantskapet i forrige valgperiode Bjarne Bakken åpnet møtet og opptok fortegnelse av fremmøtte representanter. Følgende eiere og representanter var tilstede:

	Andel	Fremmøte						Representant	Vara
		1 Møtt		2 Forf meldt		3 Ikke møtt			
Bamble	5,35 %	1	5,35		-		-	Svein Inge Nyhus	Tor Tollefsen
Bø	1,95 %	1	1,95		-		-	Olav Kasland	Kristin D. Bøen
Drangedal	1,58 %	1	1,58		-		-	Tor Langmyr	Mariann Aabø
Fyresdal	0,50 %		-	1	0,50		-	Christin L. Skansen	Kjell Sverre Thoresen
Hjartdal	0,62 %	1	0,62		-		-	Bengt Halvard Odden	Nils Olav Hovde
Kragerø	4,00 %		-	1	4,00		-	Jone Blikra	Charlotte T. Sæterdal
Lardal	0,92 %		-	1	0,92		-	Knut Olav Omholt	Lars Johan Røsholt
Larvik	15,64 %	1	15,64		-		-	Rune Høiseth	Olav Nordheim
Kviteseid	1,01 %		-	1	1,01		-	Tarjei Gjelstad	Tarjei Draugedal
Nissedal	0,54 %		-		-	1	0,54	Halvor Homme	Geir Christian Enger
Nome	2,51 %	1	2,51		-		-	Sveinung Kjellemo	Bjørn Nordskog
Notodden	4,66 %	1	4,66		-		-	Karin Folleràs	Odd-Arne Thorbjørnsen
Porsgrunn	12,51 %	1	12,51		-		-	Merete Lund	Adrian Næss Løvsjø
Sauherad	1,64 %		-		-	1	1,64	Helge Aarnes	Gunhild Kleven Ripegutu
Seljord	1,11 %		-	1	1,11		-	Halvdan Haugan	Jon Svartdal
Siljan	0,88 %		-	1	0,88		-	Kjell A. Sølverød	Kim Vegard Rekvik
Skien	18,86 %	1	18,86		-		-	Ingjerd Martinsen	Tor Ragnar Sollid
Tinn	2,45 %	1	2,45		-		-	Bent Frode Bystrøm	Øistein Sønstegård
Tokke	0,94 %	1	0,94		-		-	Olav Godtland	Alf Jul Jakobsen
Vinje	1,46 %		-		-	1	1,46	Oscar Garnes	Eva G Flatland
Telemark FK	20,87 %	1	20,87		-		-	Aashild Dalene	Kristian Espeland
	100,00 %	12	87,94	6,00	8,42	3,00	3,64		

12 av 21 eiere som representerte 87,94 % av selskapskapitalen møtte. 6 eiere som representerer 8,42 % eierandel hadde meldt forfall og 3 eiere som representerer 3,64 % eierandel møtte ikke. Representantskapet var dermed beslutningsdyktig.

I tillegg møtte:
Ranveig Sem, styreleder
Maj Lis Stordal, styremedlem
Kjell Ekman, daglig leder og sekretær for representantskapet
Bjørg Tveito Lundefaret, ordfører i Nome

Foreløpig innkalling ble sendt ut 21. mars 2016 og endelig innkalling med sakspapirer ble sendt ut 6. april 2016.

Porsgrunns representant gjorde oppmerksom på at hun ikke hadde mottatt sakspapirene. Utover dette var det ingen merknader til innkalling og saksliste.

Som ny leder og nestleder i representantskapet ble foreslått:

- leder Rune Høiseth, ordfører i Larvik
- nestleder Karin Follerås, leder av kontrollutvalget i Notodden kommune.

Vedtak (enstemmig):
Begge ble valgt.

Rune Høiseth var ikke tilstede i møtet. Den videre møteledelsen ble derfor overtatt av Karin Follerås.

Sak 02/16:
Valg av to representanter til å undertegne protokollen sammen med leder

Innstilling:
Saken legges frem uten innstilling til vedtak.

Behandling:
Møteleder foreslo Bengt Halvard Odden og Kristin Digranes Bøen.

Vedtak (enstemmig):
Bengt Halvard Odden og Kristin Digranes Bøen ble valgt til å underskrive protokollen sammen med møteleder.

Sak 03/16:
Protokoll fra møte 30. april 2015

Innstilling:
Representantskapet godkjenner protokollen fra møtet 30. april 2015.

Behandling:
Ingen kommentarer til protokollen fremkom på møtet.

Vedtak (enstemmig):
Representantskapet godkjenner protokollen fra møtet 30. april 2015.

Sak 04/16:
Fastsettelse av årsregnskap og årsberetning 2015

Innstilling
Saken legges fram for representantskapet med følgende innstilling fra styret:

1. Representantskapet godkjenner årsregnskapet for 2015 for Telemark kommunerevisjon IKS med et overskudd på kr 1 848 452.

2. Overskuddet på kr 1 848 452 overføres selskapets egenkapital.

3. Representantskapet godkjenner årsberetningen for 2015.

Behandling:
Daglig leder gjennomgikk og kommenterte hovedpostene i resultatregnskap og balanse samt de vesentligste notene og årsberetningen. Representantskapets spørsmål ble besvart.

Vedtak (enstemmig):

1. Representantskapet godkjenner årsregnskapet for 2015 for Telemark kommunerevisjon IKS med et overskudd på kr 1 848 452.

2. Overskuddet på kr 1 848 452 overføres selskapets egenkapital.

3. Representantskapet godkjenner årsberetningen for 2015.

Sak 05/16:
Fastsettelse av revidert budsjett for 2016

Innstilling:
Representantskapet fastsetter revidert budsjett 2016 for Telemark Kommunerevisjon IKS med en total kostnadsramme på kr 23,974 mill.

Behandling:
Daglig leder begrunnet behovet for budsjettrevisjonen. De vesentligste endringene og bakgrunnen for disse ble gjennomgått og kommentert. Representantskapets spørsmål ble besvart.

Vedtak (enstemmig):
Representantskapet fastsatte revidert årsbudsjett for Telemark Kommunerevisjon IKS for 2016 med en total kostnadsramme på kr 23,974 mill.

Sak 06/16:
Fastsettelse av økonomiplan 2017 – 2020

Innstilling:
Revisjonsstyret anbefaler representantskapet å fastsette økonomiplan 2017-2020 for Telemark Kommunerevisjon IKS med en kostnadsramme på kr 23,5 mill. i 2017, kr 23,9 mill. i 2018, kr 23,6 mill. i 2019 og kr 24,0 mill. i 2020.

Behandling:
Økonomiplanen ble gjennomgått av daglig leder Kjell Ekman. Økonomiplanen bygger på de avtalene som er inngått med kommunene for årene 2015 – 2017 med deflatorjustering deretter. Kjente effekter av kommesammenslåing og personalavgang pga. pensjonering er hensyntatt. Nivået på og utviklingen i pensjonskostnadene ble fremhevet som en utfordring for selskapet. Representantskapets spørsmål ble besvart.

Vedtak (enstemmig):
Representantskapet fastsatte økonomiplanen 2017-2020 for Telemark Kommunerevisjon IKS med en kostnadsramme på kr 23,5 mill. i 2017, kr 23,9 mill. i 2018, kr 23,6 mill. i 2019 og kr 24,0 mill. i 2020.

Sak 07/16:
Valg av ett styremedlem

Innstilling:
Valgkomiteen innstiller Liv Grinde fra Lardal kommune som nytt styremedlem. Hun er forespurt og har sagt seg villig. Hun velges for 2 år.

Behandling:
Det fremkom ikke forslag til andre kandidater i møtet.

Vedtak (enstemmig):
Liv Grinde fra Lardal kommune ble valgt som nytt styremedlem. Hun velges for 2 år.

Sak 08/16:
Fastsettelse av honorarer

Innstilling:
Det foreslås uendrede honorarer til selskapets tillitsvalgte.

Behandling:
Det fremkom ikke andre forslag eller innsigelser i møtet.

Vedtak (enstemmig):
Representantskapet fastsatte følgende honorarer til selskapets tillitsvalgte:

Styreleder	kr 42 500
Nestleder	kr 18 250
Medlem	kr 9 100

I tillegg til det faste honoraret utbetales en ulegitimert møtegodtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste for de som er i arbeid på kr 1 250 pr møte. Denne godtgjørelsen gjelder også for vararepresentanter som møter. Alternativt kan det utbetales tapt arbeidsfortjeneste basert på fremlagt dokumentasjon.

Representantskapets leder	kr 12 500

Møtegodtgjørelse og reisekostnader for representantskapets medlemmer for øvrig dekkes av den enkelte representants eierkommune/fylkeskommune.

Orienteringssaker:

Sak 09/16:
Åpenhetsrapport 2015

Innstilling:
Representantskapet tar åpenhetsrapport 2015 til orientering.

Behandling:
Daglig leder Kjell Ekman kommenterte hovedinnholdet i rapporten og besvarte representantskapets spørsmål.

Vedtak (enstemmig):
Representantskapet tar åpenhetsrapport 2015 til orientering.

Sak 10/16:
Orientering om veien videre i samarbeidet med Buskerud kommunerevisjon IKS, Telemark kommunerevisjon IKS, Vestfold kommunerevisjon og Sandefjord revisjonsdistrikt

Innstilling
Representantskapet tar saken til orientering.

Behandling:
Daglig leder Kjell Ekman redegjorde for hovedinnholdet i den inngåtte samarbeidsavtalen. Det ble videre redegjort for de forventede endringer og utfordringer kommunerevisjonsselskapene vil stå overfor de nærmeste årene i form av nytt lovverk, konkurransesituasjonen og resultatet av kommunereformen med færre revisjonsoppdrag. Styret og daglig ledelse ser på denne bakgrunn et behov for tettere samarbeid for å opprettholde konkurransekraft, fagmiljø og fortsatt være en attraktiv kompetansearbeidsplass. Styret og daglig ledelse ber om representantskapets tilslutning til å gå videre i utviklingen av samarbeidet herunder også vurdering av eventuell integrasjon av selskapene. Representantskapet stilte en rekke oppfølgingsspørsmål som ble besvart.

Vedtak (enstemmig):
Representantskapet tok redegjørelsen til orientering. Representantskapet stiller seg også positive til at styret og daglig ledelse arbeider videre med utvikling av samarbeidet.

Skien, 26. april 2016

Bengt Halvard Odden

Kristin Digranes Bøen

Karin Follerås
møteleder

SAK 4/17

Årsregnskap for 2016

Telemark kommunerevisjon IKS
Fylkesbakken 10, 3706 Skien

Innhold:

Resultatregnskap
Balanse
Noter
Årsberetning
Revisors beretning

Årsberetning for 2016
Telemark kommunerevisjon IKS
Org. nr. 985 867 402

Selskapets virksomhet og hvor den drives
Telemark kommunerevisjon IKS (TKR) utfører regnskaps- og forvaltningsrevisjon samt andre tilgrensende tjenester for alle kommunene i Telemark, Telemark fylkeskommune samt Lardal og Larvik kommuner. Selskapet har egne kontorer i Skien og Bø.

Fortsatt drift forutsetningen
Det framlagte årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Styret bekrefter at denne forutsetningen er tilstede.

Revisjonsstyret
Revisjonsstyret består av syv personer, med varamedlemmer valgt i rekke. Seks medlemmer er valgt av representantskapet og et medlem er valgt av og blant de ansatte. Første varamedlem møter fast i styremøtene. I tillegg møter de ansatte med en observatør. Daglig leder er sekretær for revisjonsstyret.

Arbeidsmiljø og ytre miljø
Ved utgangen av 2016 hadde TKR 26 ansatte (2015: 29 ansatte) fordelt på 24,4 årsverk (2015: 26,1 årsverk). Av de ansatte er 73 % kvinner og 27 % menn. For å bedre kjønnsbalansen vil selskapet ved nyansettelse prioritere menn ved ellers like kvalifikasjoner.

Sykefraværet i 2016 var på 2,9 % (2015: 4,1 %), hvorav langtidssykemeldte (utover 6 uker) utgjorde 0,7 % (2015: 1,5 %) og egenmeldinger 1,8 % (2015: 1,6 %). Det har ikke forekommet personskader knyttet til arbeidsforholdet.

Styret betegner arbeidsmiljøet som godt. Det er derfor ikke iverksatt særskilte tiltak på dette området. Arbeidsmiljøutvalget har hatt to møter.

Selskapets virksomhet påvirker ikke det ytre miljø utover effekter forårsaket av bruk av egen bil ved kjøring til oppdrag i kommunene.

Økonomi
Årsregnskapet for 2016 er avsluttet med et overskudd på kr 1 168 988. Overskuddet foreslås tilført annen opptjent egenkapital. Selskapets bokførte opptjente egenkapital vil som følge av dette øke til kr 7 951 081 pr. 31.12.16.

Driftstilskuddene fra eierne er samlet redusert med kr 633 961 tilsvarende 2,8 %. Dette er i samsvar med de nye avtalene om driftstilskudd som ble inngått med virkning fra 2015. Driftstilskuddene fra tre store eiere som representerte 39,5 % av driftsinntektene i 2015 er for 2016 redusert med kr 1 081 447 tilsvarende 12,0 %. Tre eiere som representerte 21,9 % av inntektene i 2015 betalte uendret driftstilskudd i 2016. De øvrige 15 eierne som representerte 38,6 % av driftstilskuddet i 2015 fikk økt sitt driftstilskudd for 2016 med kr 440 186 tilsvarende 5%.

Øvrige driftsinntekter viser en økning på kr 269 349. De samlede driftsinntektene er dermed redusert med 1,5 %.

Personalkostnadene viser en økning på kr 296 095 tilsvarende 1,6 %. De direkte lønnskostnadene er redusert med kr 24 997 tilsvarende 0,2 %. Antall årsverk er redusert med 1,7 som tilsvarer 6,5 % av kapasiteten. Sykefraværet har gått ned og refusjonene fra NAV er redusert med kr 82 636.

TKR følger regnskapslovens regler for små foretak. Selskapet benytter derfor fakturert pensjonspremie fra KLP som kostnad. KLP har belastet kr 285 305 av årets bruttopremie mot premiefondet sammenliknet med kr 320 032 året før. Reguleringspremien har økt med kr 224 629 sammenliknet med året før. Samlet har pensjonskostnadene økt med kr 0,4 mill. sammenliknet med forrige regnskapsår.

Aktuarberegningen viser en netto pensjonsforpliktelse på kr 14 752 488 inkl. arbeidsgiveravgift pr. 31.12.16 mot kr 13 707 704 inkl. arbeidsgiveravgift pr. 31.12.15. Økningen i forpliktelsen på kr 1 044 784 tilsvarer omtrent årets regnskapsmessige overskudd. Hovedårsaken til økningen skyldes nettoeffekten av redusert diskonteringsrente og redusert forventet avkastning på pensjonsmidlene samt endringer i andre aktuarielle forutsetninger.

Styret ser fortsatt med bekymring på de ikke regnskapsførte forpliktelsene sammenholdt med selskapets bokførte egenkapital, og derfor mener styret at det er nødvendig å benytte årets overskudd til å styrke egenkapitalen.

Skien 8. februar 2017
Styret i Telemark kommunerevisjon IKS

Ranveig Sem
styreleder

Edvard Mæland
styrets nestleder

Bjørnar Fjeld
styremedlem

Anne Hagen Stridsklev
styremedlem

Maj Lis Stordal
styremedlem

Erik Seierstad
styremedlem

Liv Grinde
styremedlem

Nils P. Hovland
møtende varamedlem

Kjell Ekman
daglig leder

Resultatregnskap for 2016

Telemark kommunerevisjon IKS, Org.nr. 985867402

	Note	Regnskap 2016	Budsjett 2016	Regnskap 2015
Driftsinntekter				
Salgsinntekt	2	24 013 790	23 571 000	24 405 078
Annen driftsinntekt	2	381 043	396 000	354 367
Sum driftsinntekter		**24 394 833**	**23 967 000**	**24 759 445**
Driftskostnad				
Lønnskostnad	3, 4	-19 313 550	-19 813 000	-19 017 455
Annen driftskostnad		-3 995 875	-4 161 000	-4 004 666
Sum driftskostnader		**-23 309 425**	**-23 974 000**	**-23 022 121**
Driftsresultat		**1 085 408**	**-7 000**	**1 737 324**
Renteinntekt		98 256	75 000	127 826
Rentekostnad		-3 277		-1 902
Netto finans		**94 979**	**75 000**	**125 924**
Ordinært resultat før skattekostnad		**1 180 388**	**68 000**	**1 863 248**
Skattekostnad på ordinært resultat	5	-11 400	-2 000	-14 796
Ordinært resultat		**1 168 988**	**66 000**	**1 848 452**
Årsresultat		**1 168 988**	**66 000**	**1 848 452**
Overføringer				
Annen egenkapital		1 168 988	66 000	1 848 452
Sum		**1 168 988**	**66 000**	**1 848 452**

Balanse pr. 31. desember 2016
Telemark kommunerevisjon IKS, Org.nr. 985 867 402

	Note	2016	2015
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler			
Egenkapitalinnskudd KLP	6	812 721	706 049
Sum finansielle anleggsmidler		**812 721**	**706 049**
Sum anleggsmidler		**812 721**	**706 049**
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	1	224 293	68 712
Andre fordringer	1	381 980	340 312
Sum fordringer		**606 273**	**409 024**
Bankinnskudd, kontanter og lignende		11 260 470	10 411 151
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		**11 260 470**	**10 411 151**
Sum omløpsmidler		**11 866 743**	**10 820 175**
Sum eiendeler		**12 679 464**	**11 526 224**

Balanse pr. 31. desember 2016
Telemark kommunerevisjon IKS, Org.nr. 985 867 402

	Note	2016	2015
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital	7	1 198 500	1 198 500
Sum innskutt egenkapital		**1 198 500**	**1 198 500**
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	7	7 951 081	6 782 094
Sum opptjent egenkapital		**7 951 081**	**6 782 094**
Sum egenkapital		**9 149 581**	**7 980 594**
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		252 765	219 100
Betalbar skatt	5	11 400	14 796
Skyldige offentlige avgifter		1 632 955	1 640 470
Annen kortsiktig gjeld		1 632 763	1 671 264
Sum kortsiktig gjeld		**3 529 883**	**3 545 631**
Sum gjeld		**3 529 883**	**3 545 631**
Sum egenkapital og gjeld		**12 679 464**	**11 526 224**

Skien, 8. februar 2017
Telemark kommunerevisjon IKS

Ranveig Sem
styreleder

Edvard Mæland
styrets nestleder

Bjørnar Fjeld
styremedlem

Erik Seierstad
styremedlem

Anne Hagen Stridskiev
styremedlem

Liv Grinde
styremedlem

Maj Lis Stordal
styremedlem

Nils P. Hovland
møtende varamedlem

Kjell Ekman
daglig leder

Noter til årsregnskapet for 2016
Telemark kommunerevisjon IKS

Note 1 Regnskapsprinsipper

Telemark kommunerevisjon IKS (TKR) skal i henhold til selskapsavtalen føre sitt regnskap etter regnskapsloven. Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven, god regnskapsskikk og forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger. Regnskapet er basert på grunnleggende regnskapsprinsipper i samsvar med god regnskapsskikk. TKR kan i henhold til regnskapslovens § 1-6 defineres som lite foretak. Årsregnskapet og årsberetningen er derfor satt opp i henhold til krav som stilles til små foretak.

Inntektsføring
Driftstilskudd fra de største kundene inntektsføres forskuddsvis hvert kvartal. De øvrige inntektene faktureres når revisjonstjenesten er utført.

Fordringer
Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende. Det vurderes ikke å foreligge behov for tapsavsetninger i regnskapet. Selskapet har ikke fordringer som forfaller senere enn et år etter regnskapsårets slutt.

Merverdiavgift
Selskapets revisjonstjenester overfor eierne skal ikke faktureres med merverdiavgift. For øvrig er selskapet merverdiavgiftspliktig etter merverdiavgiftsloven § 3-28 som innebærer innkreving av avgift ved ytelse av revisjonstjenester for andre.

Note 2 Driftsinntekter

Type inntekt	2016	2015	2014
Driftstilskudd fra kommuner og fylkeskommunen	22 188 764	22 822 725	23 640 500
Honorar avgiftspliktig	953 319	771 640	770 764
Honorar avgiftsfritt	871 707	810 713	631 668
Refusjon momskompensasjon påløpt i driftsregnskapet	284 421	305 119	375 018
Kursinntekter	36 400	42 068	46 500
Andre inntekter	60 222	7 180	25 473
Sum driftsinntekter	**24 394 833**	**24 759 445**	**25 489 923**

Note 3 Lønnskostnader, antall ansatte og godtgjørelser

Lønn, inkl. sosiale kostnader m.v.	2016	2015	2014
Lønn	14 598 069	14 878 406	15 858 925
Arbeidsgiveravgift	2 382 642	2 258 012	2 675 769
Refusjoner, NAV	- 110 688	- 193 324	- 633 244
Pensjonskostnader (jf. note 4)	2 149 318	1 750 089	2 843 374
Fast godtgjørelse til styret og representantskapet	149 860	203 433	102 500
Møtegodtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste styret	48 326	45 778	98 216
Andre personalkostnader	96 023	75 057	130 629
Sum lønn og sosiale kostnader	**19 313 550**	**19 017 455**	**21 076 169**

Lønn daglig leder, godtgjørelser og honorarer	2016	2015	2014
Lønn og annen godtgjørelse til daglig leder	918 140	789 106	863 507
Styret, fast møtegodtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste	197 186	246 211	192 715

Tallene for 2014 gjelder Finn-Egil Aure for perioden 01.01. - 30.06. og ny daglig leder Kjell Ekman for perioden 01.08. – 31.12.

Beløpet utgjør utbetaling av fast lønn og telefongodtgjørelse. Det er ikke inngått avtale om særskilt vederlag ved ordinært opphør eller endring av ansettelsesforhold for daglig leder eller andre ledende ansatte i selskapet. Det er ikke avtalt bonusordninger for daglig leder.

Revisors godtgjørelse	2016	2015	2014
	21 250	17 050	13 000

Antall ansatte	2016	2015	2014
Gjennomsnittlig antall årsverk	24,39	26,09	29,33

Note 4 Pensjoner

Bokførte pensjonskostnader tilsvarer premiekrav fra KLP. Premiekostnaden for 2016 utgjør kr 2 149 318 mens tilsvarende kostnad i 2015 var kr 1 750 089. I 2016 ble kr 285 305 dekket av premiefondet mens tilsvarende tall i 2015 var kr 320 032.

I samsvar med regnskapslovens bestemmelser for små foretak er pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler ikke balanseført. Selskapet har nå mottatt aktuar beregning fra KLP som er basert på Norsk Regnskapsstandard (NRS). Regnskapet føres i henhold til regnskapslovens bestemmelser og selskapet har derfor lagt NRS 6 til grunn.

Aktuarberegningen viser estimat	pr. 31.12.16	pr. 31.12.15	pr. 31.12.14
Netto pensjonsforpliktelse	52 112 665	45 546 719	49 631 629
Arbeidsgiveravgift	1 823 051	1 693 941	2 553 895
Pensjonsmidler	- 39 183 228	- 33 532 956	- 31 518 533
Netto forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift	**14 752 488**	**13 707 704**	**20 666 991**

Aktuarberegningen viser en netto pensjonsforpliktelse på kr 14 752 488 inkl. arbeidsgiveravgift pr. 31.12.16 mot kr 13 707 704 inkl. arbeidsgiveravgift pr. 31.12.15. Hovedårsaken til økningen skyldes nettoeffekten av redusert diskonteringsrente og redusert forventet avkastning på pensjonsmidlene samt endringer i andre aktuarielle forutsetninger.

Note 5 Skatt

Skatteberegningen for 2016 viser at selskapet er i betalbar skatt posisjon. Beregningen er forholdsmessig basert på den delen av omsetningen som vedrører inntekter fra andre enn eierkommunene.

Årets skattegrunnlag	45 601
Skattekostnad 25 %	**11 400**

Note 6 Egenkapitalinnskudd KLP

	Pr. 31.12.16	Pr. 31.12.15	Pr. 31.12.14
Innbetalt egenkapitalinnskudd til KLP	812 721	706 049	625 435

Note 7 Egenkapital

	Pr. 31.12.16	Pr. 31.12.15	Pr. 31.12.14
Selskapskapital – deltakerinnskudd	1 198 500	1 198 500	1 198 500
Opptjent egenkapital	6 782 093	4 933 642	4 568 703
Årsresultat overført egenkapital	1 168 988	1 848 452	364 939
Sum egenkapital	**9 149 581**	**7 980 594**	**6 132 142**

Telemark Kommunerevisjon IKS revidert 2017 budsjett

Hele tusen kroner	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Revidert Budsjett 2017
Driftstilskudd	22 181	21 698	21 698
Andre inntekter	2 214	1 785	2 140
Sum driftsinntekter	**24 395**	**23 483**	**23 838**
Personalkostnader	19 314	19 217	19 720
Andre kostnader	3 996	4 272	4 159
Sum driftskostnader	**23 310**	**23 489**	**23 879**
Driftsresultat	**1 085**	**-6**	**-41**
Renteinntekter	95	50	100
Skatt	11	2	10
Årsresultat	**1 169**	**42**	**49**

SAK 5/17

16/17 Referatsaker 2017 - 16/00219-4 Referatsaker 2017 : Endelig innkalling representantskapsmøte 2017-04-19.pdf

TKR økonomiplan 2018 - 2021					
		Økonomiplanperiode			
Hele tusen kroner	**B 2017 revidert**	**Budsjett 2018**	**Budsjett 2019**	**Budsjett 2020**	**Budsjett 2021**
Driftstilskudd	21 698	21 695	22 238	22 537	23 101
Andre inntekter	2 140	2 316	2 248	2 305	2 362
Sum driftsinntekter	**23 838**	**24 011**	**24 486**	**24 842**	**25 463**
Personalkostnader	19 720	20 365	19 840	20 054	20 388
Andre kostnader	4 159	4 263	4 370	4 479	4 591
Sum driftskostnader	**23 879**	**24 628**	**24 210**	**24 533**	**24 979**
Driftsresultat	**-41**	**-617**	**276**	**309**	**484**
Renteinntekter	100	100	100	100	100
Skatt	10	10	10	10	10
Årsresultat	**49**	**-527**	**366**	**399**	**574**

SAK 6/17

16/17 Referatsaker 2017 - 16/00219-4 Referatsaker 2017 : Endelig innkalling representanskapsmøte 2017-04-19.pdf

SAK 9/17

TELEMARK
KOMMUNEREVISJON IKS

www.tekomrev.no

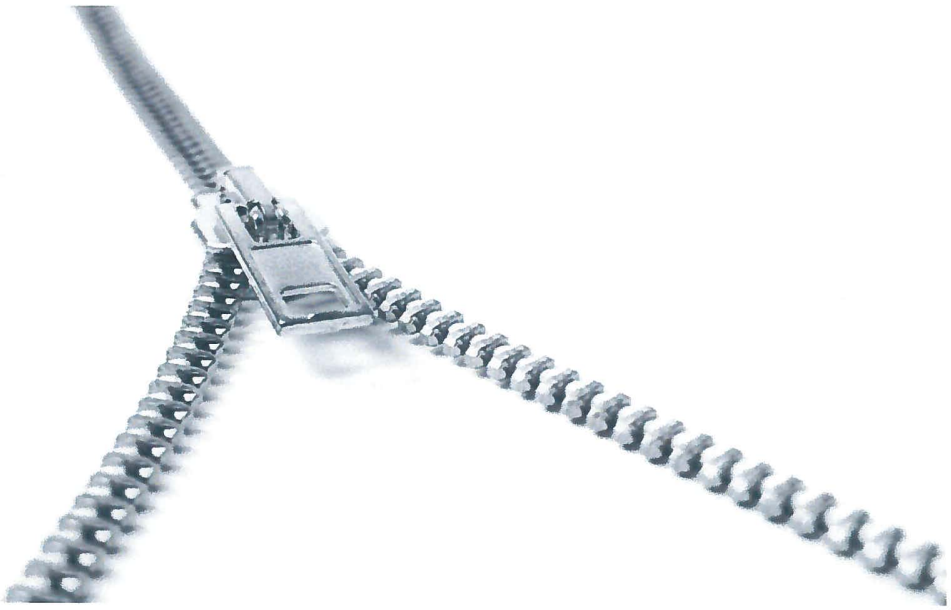

Åpenhetsrapport 2016

Telemark kommunerevisjon IKS

Foto: Zsuzsanna Kilian

Innledning

Revisorloven § 5a-2 pålegger revisjonsselskaper som reviderer foretak av allmenn interesse å avgi en åpenhetsrapport hvor blant annet organisasjonsform og eierskap, styringsstruktur, interne kvalitetskontrollsystemer og enhetens etterutdanningspolitikk skal beskrives. Kommunalt eide revisjonsselskaper omfattes ikke av revisorloven, og dermed heller ikke av kravet om årlig åpenhetsrapport. Åpenhet er imidlertid en sentral verdi i offentlig sektor. Kommunal revisjon bør derfor etter vår mening være minst like åpen i sin rapportering som private revisjonsselskaper. Norges kommunerevisorforbund anbefaler også sine medlemmer å utarbeide åpenhetsrapporter.

Virksomhetens organisasjonsform, formål og visjon

Telemark kommunerevisjon IKS (TKR), organisasjonsnummer 985 867 402, er et interkommunalt revisjonsselskap. TKR ble stiftet i 2003 i henhold til lov om interkommunale selskaper. Selskapets forretningsadresse er i Skien kommune. Selskapet har egne kontorer i Skien og Bø.

Den strategiske planen for TKR angir følgende visjon:

> ***Vi skal være det naturlige førstevalg av kommunale revisjonstjenester for våre eiere.***

Denne visjonen ligger til grunn for våre handlinger og tiltak i selskapet.

TKRs formål er i henhold til selskapsavtalen:

- *Telemark kommunerevisjon IKS skal utføre lovpålagte revisjonsoppgaver (regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon) for deltakerne.*
- *Telemark kommunerevisjon IKS kan utføre andre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne.*
- *Telemark kommunerevisjon IKS kan utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper.*
- *Selskapet har ikke erverv til formål.*

Eierskap

Eiere av selskapet er alle kommunene i Telemark, Telemark fylkeskommune, Lardal kommune og Larvik kommune. Eierandel og ansvar i selskapet samsvarer med deltagernes innskudd til TKR's selskapskapital på kr 1 198 500. Driftstilskuddet fastsettes etter egen fordelingsnøkkel.

Eiere og eierandelen var pr. 31.12.16:

0814 Bamble kommune	5,35 %	0822 Sauherad kommune	1,64 %
0821 Bø kommune	1,95 %	0806 Skien	18,86 %
0817 Drangedal kommune	1,58 %	0826 Tinn kommune	2,45 %
0831 Fyresdal kommune	0,50 %	0811 Siljan kommune	0,88 %
0827 Hjartdal kommune	0,62 %	0833 Tokke kommune	0,94 %
0815 Kragerø kommune	4,00 %	0828 Seljord kommune	1,11 %
0829 Kviteseid kommune	1,01 %	0834 Vinje kommune	1,46 %
0830 Nissedal kommune	0,54 %	0805 Porsgrunn kommune	12,51 %
0819 Nome kommune	2,51 %	0709 Larvik kommune	15,64 %
0807 Notodden kommune	4,66 %	0728 Lardal kommune	0,92 %
0800 Telemark fylkeskommune	20,87 %		

Representantskapet

Representantskapet er selskapets øverste organ og består av 21 representanter, en fra hver eier. Hver representant er valgt av sine respektive kommuner og fylkeskommunen for perioden 2016 – 2020. Leder av representantskapet er Rune Høiseth, Larvik med Karin Follerås, Notodden som nestleder. Det er i 2016 avholdt ett møte og behandlet 10 saker. Daglig leder er sekretær for representantskapet.

Revisjonsstyret

Revisjonsstyret består av syv personer, med varamedlemmer valgt i rekke. Seks medlemmer er valgt av representantskapet og ett medlem er valgt av og blant de ansatte. Første varamedlem møter fast i styremøtene. Revisjonssjefen er sekretær for revisjonsstyret.

Revisjonsstyret medlemmer er:

- Leder Ranveig Sem valgt i 2015 for 2 år
- Nestleder Edvard Mæland valgt i 2015 for 2 år
- Styremedlem Bjørnar Fjeld valgt i 2015 for 2 år
- Styremedlem Erik Seierstad valgt i 2015 for 2 år
- Styremedlem Maj-Lis Stordal valgt i 2015 for 2 år
- Styremedlem Liv Grinde valgt i 2016 for 2 år
- Styremedlem Anne Hagen Stridsklev valgt i 2015 for 2 år (ansattes representant)
- Møtende varamedlem Nils P. Hovland valgt i 2015 for 2 år

Ingebjørg Vibeto Nordby er de ansattes observatør i styret med møte og talerett.

Det er i 2016 avholdt fem styremøter og det er behandlet 32 saker.

Ansatte og arbeidsmiljø

Ved utgangen av 2016 hadde TKR 26 ansatte fordelt på 24,4 årsverk. Av de ansatte er 73 % kvinner og 27 % menn. For å bedre kjønnsbalansen vil selskapet ved nyansettelser prioritere menn ved ellers like kvalifikasjoner.

Ansatte i TKR har høy kompetanse og bred erfaring. Flere av våre ansatte har vært foredragsholdere på eksterne kurs og konferanser. Vi har også arrangert og holdt kurs for våre kunder.

Alle ansatte er medlemmer av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF). Ansatte i TKR har vært engasjert av NKRF som innledere på nasjonale konferanser og i forbundets strategiarbeid og som varamedlem til kvalitetskontrollkomiteen. Videre deltar TKR med en kontrollør i gjennomføringen av NKRF's kvalitetskontroll innenfor forvaltningsrevisjon. Daglig leder er statsautorisert revisor og er sammen med flere av selskapets registrerte revisorer medlemmer av Den norske Revisorforening.

Selskapets arbeidsmiljøutvalg har hatt to møter. TKR har inngått avtale med Bedriftshelsetjenesten STHF (BHT) om leveranser av bedriftshelsetjenester. I tillegg har vi egen HMS-ansvarlig (daglig leder), hovedverneombud og verneombud. TKR har inngått samarbeidsavtale med NAV om et inkluderende arbeidsliv (IA-bedrift). Det er etablert interne varslingsrutiner i henhold til arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Sykefraværet i 2016 var på 2,9 % (2015: 4,1 %), hvorav langtidssykemeldte (utover 6 uker) utgjorde 0,7 % (2015: 1,5 %) og egenmeldinger 1,8 % (2015: 1,6 %). Det har ikke forekommet personskader knyttet til arbeidsforholdet. I samarbeid med BHT foretas det ved behov ergonomisk vurdering av arbeidsplassene.

Det er opprettet et lønnsforhandlingsutvalg som består av daglig leder og leder av henholdsvis leder av regnskapsrevisjonsavdelingen/forvaltningsrevisjonsavdelingen avhengig av hvilken gruppe det forhandles med. I tillegg til sentralt lønnsoppgjør i 2016 for en ansatt i stillingsgruppe 1, ble det gjennomført lokale lønnsforhandlinger for ansatte i stillingsgruppe 2 i henhold til hovedtariffavtalen for konkurranseutsatte bedrifter.

Ansettelsesutvalget, som består av daglig leder, leder av forvaltningsrevisjon/leder av regnskapsrevisjon og en tillitsvalgt, har i 2016 ikke hatt møter.

Oppgaver og virksomhet

TKR gjennomfører revisjonen i samsvar med lover, forskrifter og god kommunal revisjonsskikk i Norge som også bygger på internasjonale revisjonsstandarder.

Vi utfører revisjon av all virksomhet hos eierne som er organisert etter kommuneloven. I tillegg til revisjon av kommuneregnskapene, er vi etter andre lover også pålagt å revidere regnskapene

for pasientmidler i kommuner. Utover de lovpålagte oppgavene er vi valgt som revisor for kirkelige fellesråd i de respektive kommunene, mange menighetsråd, stiftelser/legater, interkommunale selskaper, EU-prosjekter og flere mindre regnskaper. Selskapet har i tillegg ansvar for revisjon og attestasjon av flere statlige tilskuddsordninger.

Selskapet gjennomfører forvaltningsrevisjon og selskapskontroller etter bestilling fra kontrollutvalgene. Plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll skal utarbeides minst en gang hver valgperiode og vedtas av kommunestyret. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. jf. kommuneloven § 77 nr. 4, og utføres i samsvar med RSK 001 (Standard for forvaltningsrevisjon). Selskapskontroll utføres som eierskapskontroll og/eller forvaltningsrevisjon av selskap.

I 2016 har TKR gjennomført overordnet analyse og levert forslag til plan for forvaltningsrevisjon til 20 kommuner og fylkeskommunen. Vi har gjennomført 16 forvaltningsrevisjoner. Vi har levert forslag til plan for selskapskontroll til 19 kommuner og fylkeskommunen, og gjennomført en eierskapskontroll og en forvaltningsrevisjon i selskap. Alle rapportene er publisert på selskapets hjemmeside www.tekomrev.no.

I tillegg til disse oppgavene har vi gjennomført flere utrednings- og evalueringsoppdrag etter avtale med administrasjonen i kommunene. Særskilt kan nevnes utredning av det økonomiske oppgjøret ved justering av kommunegrensen mellom Stokke kommune og Tønsberg kommune i Vestfold i forbindelse med kommunesammenslåing Stokke/Sandefjord.

TKR er bedriftsmedlem i NKRF og Kommunenes Sentralforbund (KS-bedrift). Selskapet har tegnet alle forsikringene i KLP Skadeforsikring og er tilknyttet pensjonsordningen i KLP Forsikring.

Selskapets virksomhet påvirker ikke det ytre miljø utover effekten forårsaket ved bruk av egen bil ved kjøring til oppdrag i kommunene.

Selskapet har utarbeidet etiske retningslinjer.

Uavhengighet

Revisjonsordningen i kommuner og fylkeskommuner reguleres av kommunelovens § 78. Bestemmelsen overlater til kommunestyret og fylkestinget å velge mellom egne ansatte revisorer, deltagelse i interkommunalt samarbeid om revisjon eller inngåelse av avtale med annen revisor.

Uavhengighet i forhold til oppdragsgiver er grunnleggende for tilliten til revisors arbeid og revisors rapportering. Kravene til revisors uavhengighet er regulert i kommunelovens § 79. Bestemmelsen fastslår at den som skal ivareta revisjons- og kontrolloppdrag ikke kan ha slik tilknytning til revidert eller kontrollert virksomhet, dens ansatte eller tillitspersoner, at det kan svekke revisors uavhengighet og objektivitet. Tilsvarende krav stilles til revisors nærstående.

Ansettelse som revisor i en interkommunalt revisjonsselskap medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet. Dette fremgår av § 79, 1.ledd, 3.punktum som lyder: «Ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen, eller i en interkommunal samarbeidsordning, medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet eller objektivitet.»

Retningslinjer for uavhengighet

Ifølge kommunelovens § 79, jf. revisjonsforskriften § 15, skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er kun oppdragsansvarlige revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget.

Oppdragsansvarlige revisorer i selskapet har i denne sammenheng vurdert blant annet egen og nærståendes forhold til den reviderte virksomhet, og om en har utført andre funksjoner/ tjenester som kan påvirke uavhengigheten. Revisorer for det enkelte oppdrag bekrefter skriftlig sin egen uavhengighet som arkiveres internt i selskapet.

Ekstern kvalitetskontroll

Selskapets medlemskap i NKRF innebærer at vi er underlagt den obligatoriske kvalitetskontrollordningen i forbundet. Ordningen skal sikre at alle medlemsbedrifter kontrolleres minst en gang hvert femte år. Formålet er å sikre at bedriftsmedlemmene holder en høy faglig standard ved at de utøver revisjonsarbeidet i overensstemmelse med god kommunal revisjonsskikk. Selskapet har ikke hatt ekstern kvalitetskontroll i 2016. Sist gjennomførte kvalitetskontroll var i 2013 som da omfattet både forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon.

Intern kvalitetskontroll

Selskapet har utarbeidet et internt kvalitetskontrollsystem, som skal sikre at alle ledd i selskapet utfører sine oppgaver i henhold til god (kommunal) revisjonsskikk. Kvalitetskontrollsystemet er utarbeidet på grunnlag av internasjonal standard for kvalitetskontroll – ISQC1. For å oppfylle kravene i denne standarden har vi i 2016 gjennomført kvalitetskontroll på ett regnskaps- og ett forvaltningsrevisjonsoppdrag innenfor samarbeidet med kommunerevisjonene i Buskerud og Vestfold. Kontrollene er gjennomført etter samme opplegg som i NKRF. Resultatet av kontrollen for TKR viser tilfredsstillende resultater.

Obligatorisk etter- og videreutdanning

Selskapet er en kompetansebedrift og faglig oppdatering er derfor en viktig oppgave.

Vårt medlemskap i NKRF sikrer at våre ansatte er godt faglig oppdatert. Alle oppdragsansvarlige revisorer er forpliktet til å gjennomføre nødvendig etter- og videreutdanning innenfor relevante fagområder, med til sammen 105 timer i en 3-års periode. De øvrige ansatte er tilsvarende forpliktet med 63 timer.

Etterutdanningen består av oppdatering innen revisjon, regnskap, bokføring, skatte- og avgiftsrett, etikk og andre relevante fagområder gjennom kurs arrangert av blant annet:

- Norges kommunerevisorforbund
- Den norske Revisorforening
- Norges Kemner- og Kommunekasserer forbund
- Juristforbundet

Det avholdes interne møter og kurs om aktuelle emner. I tillegg tilpasses den faglige oppdateringen oppdragsportefølje, behov for spisskompetanse og den enkeltes erfaring og interesser.

Det ansettes medarbeidere med ønske om karriere innen revisjon, og med minst 3 års relevant utdannelse (bachelor) på høyskolenivå eller mastergrad innenfor eksempelvis samfunnsvitenskap, jus m.m. Selskapet ønsker at motiverte ansatte tar ytterligere etterutdanning, og TKR har stipend- og permisjonsordninger til ansatte som tar etterutdanning. Det siste året har flere benyttet denne ordningen.

Økonomi

Årsregnskapet for 2016 er avsluttet med et overskudd på kr 1 168 988. I samsvar med regnskapslovens bestemmelser for små foretak er pensjonsforpliktelsene ikke balanseført. Aktuarberegningen viser en netto pensjonsforpliktelse på kr 14 752 488 inkl. arbeidsgiveravgift pr. 31.12.16 mot kr 13 707 704 inkl. arbeidsgiveravgift pr. 31.12.15. Hovedårsaken til økningen skyldes nettoeffekten av redusert diskonteringsrente og økt forventet avkastning på pensjonsmidlene samt endringer i andre aktuarielle forutsetninger. Styret ser imidlertid fortsatt med bekymring på de ikke regnskapsførte forpliktelsene sammenholdt med selskapets bokførte egenkapital. Styret mener at det på grunn av de latente pensjonsforpliktelser fortsatt er nødvendig å bruke overskudd til å styrke egenkapitalen.

Det framlagte årsregnskapet er basert på fortsatt drift, og gir en rettvisende oversikt over utviklingen og resultatet av virksomheten.

Samarbeid med andre

TKR har inngått en samarbeidsavtale med Buskerud Kommunerevisjon IKS og Vestfold Kommunerevisjon (inkl. Sandefjord distriktsrevisjon) om faglig og administrativt samarbeid. Styret mener et slikt samarbeid er nødvendig for å styrke selskapet i forhold til økte krav til faglig bredde og dybdekompetanse innenfor våre fagområder.

TKR har sammen med KomRev Trøndelag IKS og KomRev Nord IKS ansvar for årlig oppdatering av NKRF's regnskapsmappe for kommuner og fylkeskommuner

Ytterligere informasjon om TKR finnes på vår hjemmeside: (www.tekomrev.no).

Skien, 8. februar 2017

Telemark kommunerevisjon IKS

Ranveig Sem
styreleder

Edvard Mæland
styrets nestleder

Bjørnar Fjeld
styremedlem

Anne Hagen Stridsklev
styremedlem

Maj Lis Stordal
styremedlem

Erik Seierstad
styremedlem

Liv Grinde
styremedlem

Nils P. Hovland
møtende varamedlem

Kjell Ekman
daglig leder

Arkivsak-dok. 16/00220-4
Saksbehandler Heidi Wulff Jacobsen

Saksgang	Møtedato
Kontrollutvalget i Lardal	23.05.2017

SAK 17/17
EVENTUELT

Forslag til vedtak:

.

Vedlegg:
Ingen

Saksframstilling: